Ladislav Simon

2. SONÁTA PRO KLAVÍR

Editio Supraphon Praha 1990

LADISLAV SIMON je zajisté nevšední a univerzální osobností české soudobé hudby. Kompozičně je orientován zajímavě a nevšedně a rozhodně stojí za to seznámit se alespoň ve zkratce s jeho pestrým uměleckým životopisem. Narodil se r. 1929 v Klánovicích u Prahy a od šesti let se učil hře na klavír. Tento obor studoval na pražské konzervatoři u K. Jiránkové v letech 1943–50, souběžně s tím však studoval již i kompozici, a to u Aloise Háby na téže škole (1944–48). Výrazný podíl na jeho vzdělání mělo studium komorní hudby u Ladislava Černého. V letech 1950–54 pokračoval ve studiu klavírní hry u Františka Raucha na Akademii múzických umění v Praze a dva roky (1950–52) poslouchal hudební a divadelní vědu spolu s fonetikou na filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze. Toto rozsáhlé a kvalitní vzdělání dokázal Ladislav Simon zúročit i ve svých praktických zaměstnáních. Od studijních let do roku 1970 působil jako sólový i komorní klavírista zaměřený k romantické a soudobé hudbě. V letech 1959–70 byl šéfem orchestru divadla na Vinohradech, 1970–75 šéfem orchestru činohry Národního divadla, 1974–77 dirigentem a dramaturgem opery Národního divadla v Praze a v současné době je dirigentem a dramaturgem baletu Národního divadla. Ladislav Simon se věnuje též pedagogické činnosti; zprvu na ostravské konzervatoři, od roku 1982 až do nedávna na konzervatoři pražské – zde vyučoval nejen hudební teorii a skladatelskému řemeslu, ale i sólovému klavíru.

Pozoruhodnou kapitolou je rozmanitá Simonova skladatelská tvorba (150 hudeb k činohrám, 500 kompozic pro televizi, mj. znělka Večerníčku). V šedesátých letech byl vůdčím duchem avantgardního souboru Sonatori di Praga, pro nějž psali své skladby přední čeští autoři a jemuž také věnoval značnou část své tvůrčí kapacity (Dimense, Trio pro flétnu, basklarinet a klavír, Antithese ad.).

Další tvůrčí oblastí, ve které se Ladislav Simon zdařile prezentoval, byla jazzová scéna (např. jeho freska pro velký jazzový orchestr Tisíc sluncí). Sedmdesátá a i osmdesátá léta jsou charakterizována snahou po syntéze dosavadních tvůrčích zkušeností a Simon se zde soustřeďuje k scénickým formám (připomeňme Národním divadlem s úspěchem prováděné taneční drama Jennifer). Jistou výsadu v dosavadní skladatelově tvorbě mají kompozice věnované klavíru, který je autorovi bytostně blízkým nástrojem. Snad právě proto je v tvorbě pro tento nástroj zřídka píšícím autorem. Lze proto konstatovat, že například jeho Koncert pro klavír a orchestr (1980) a 1. klavírní sonáta (1981) patří k jeho umělecky nejzávažnějším dílům, které byly také s velkým úspěchem premiérovány. Do této volné řady klavírních kompozic z osmdesátých let patří i 2. klavírní sonáta, mimořádně koncentrované a závažné dílo, které patří k dosavadním vrcholům celé autorovy tvorby.

Oleg Podgorný

LADISLAV SIMON ist zweifellos eine außerordentliche und universelle Persönlichkeit der zeitgenössischen tschechischen Musik. Kompositorisch ist er in interessanter und nicht alltäglicher Richtung orientiert und es ist sicherlich der Mühe wert, wenigstens in Kürze seinen bunten Lebenslauf kennenzulernen. Er wurde im Jahre 1929 in Klánovice bei Prag geboren und erhielt schon mit sechs Jahren Klavierunterricht. Später studierte er dieses Fach in der Klasse von K. Jelínková am Prager Konservatorium (1943–50), gleichzeitig ließ er sich jedoch an der gleichen Schule von Alois Hába in Komposition schulen (1944–48). Von großer Bedeutung für seine Ausbildung hatte das Studium der Kammermusik bei Ladislav Černý. In den Jahren 1950–54 setzte er sein Klavierstudium bei František Rauch an der Akademie der musischen Künste in Prag fort (1950–52), besuchte jedoch gleichzeitig Vorlesungen über Musik – und Theaterwissenschaft und über Phonetik an der philosophischen Fakultät der Karlsuniversität in Prag. Diese umfassende und hochqualifizierte Bildung wußte Ladislav Simon auch in seinem praktischen Beruf zu verwerten. Von seinen Studienjahren ab bis zum Jahr 1970 war er als Solo – und Kammerpianist tätig, dessen Orientierung der romantischen und zeitgenössischen Musik galt. In den Jahren 1959–70 war er Orchesterchef des Weinberger Theaters in Prag, 1970–75 Orchesterchef in der Schauspielsektion des Prager Nationaltheaters, 1974–77 Dirigent und Dramaturg der Oper des Nationaltheaters in Prag und gegenwärtig arbeitet er als Dirigent und Dramaturg des Balletts am Nationaltheater. Ladislav Simon widmet sich auch der pädagogischen Tätigkeit. Er begann am Ostrauer Konservatorium, von 1982 bis vor kurzem lehrte er am Prager Konservatorium, wo er nicht nur Musiktheorie und Komposition, sondern auch Soloklavierspiel unterrichtete.

Ein beachtenswertes Kapitel ist die Vielfältigkeit von Simons kompositorischem Schaffen. Am Anfang hatte er bemerkenswerte Erfolge auf dem Gebiet der Szenen– und Filmmusik (150 Musiken zu Schauspielen, 500 Kompositionen für das Tschechoslowakische Fernsehen, u. a. die Kennmelodie der Gute–Nacht–Sendung). In den sechziger Jahren war er Animus rector des avantgardistischen Ensembles Sonatori di Praga, für welches vorrangige tschechische Autoren komponierten und dem auch er einen beachtlichen Teil seiner schöpferischen Kapazität widmete (Dimensionen, Trio für Flöte, Baßklarinette und Klavier, Antithesen u. a.).

Ein weiteres Schaffensgebiet, auf dem sich Ladislav Simon erfolgreich zu präsentieren wußte, war die Jazz– Szene (z. B. seine Freske für großes Jazzorchester „Tausend Sonnen"). Die siebziger und achtziger Jahre sind von dem Bestreben geprägt, eine Synthese der bisherigen schöpferischen Erfahrungen zu erreichen und Simon konzentriert sich auf szenische Formen (es sei hier zumindest das im Nationaltheater mit Erfolg durchgeführte Tanzdrama Jennifer erwähnt). Ein gewisses Privileg bleibt im bisherigen Schaffen des Autors seinen Klavierkompositionen vorbehalten. Das Klavier steht seinem Wesen besonders nahe und vielleicht ist dies der Grund dafür, daß Simon gegenüber seinem Klavierschaffen so streng autokritisch ist und für dieses Instrument selten komponiert. Deshalb kann man konstatieren, daß

beispielsweise sein Konzert für Klavier und Orchester (1980) und seine Erste Klaviersonate (1981) zu seinen künstlerisch schwerwiegendsten Werken gehören und bei ihren Uraufführungen höchst erfolgreich waren. Zu dieser Reihe von Klavierkompositionen aus den achtziger Jahren gehört auch die Zweite Klaviersonate, ein außerordentlich konzentriertes und gewichtiges Werk, welches zu den bisherigen Höhepunkten des gesamten Schaffens Ladislav Simons zählt.

Deutsch von B. Adamičková

Oleg Podgorný

I. Grave 5
II. Lento molto tranquillo 24
III. Vivo ben ritmico 33

SONATA PER PIANOFORTE 2

I

LADISLAV SIMON
(*1929)

Grave

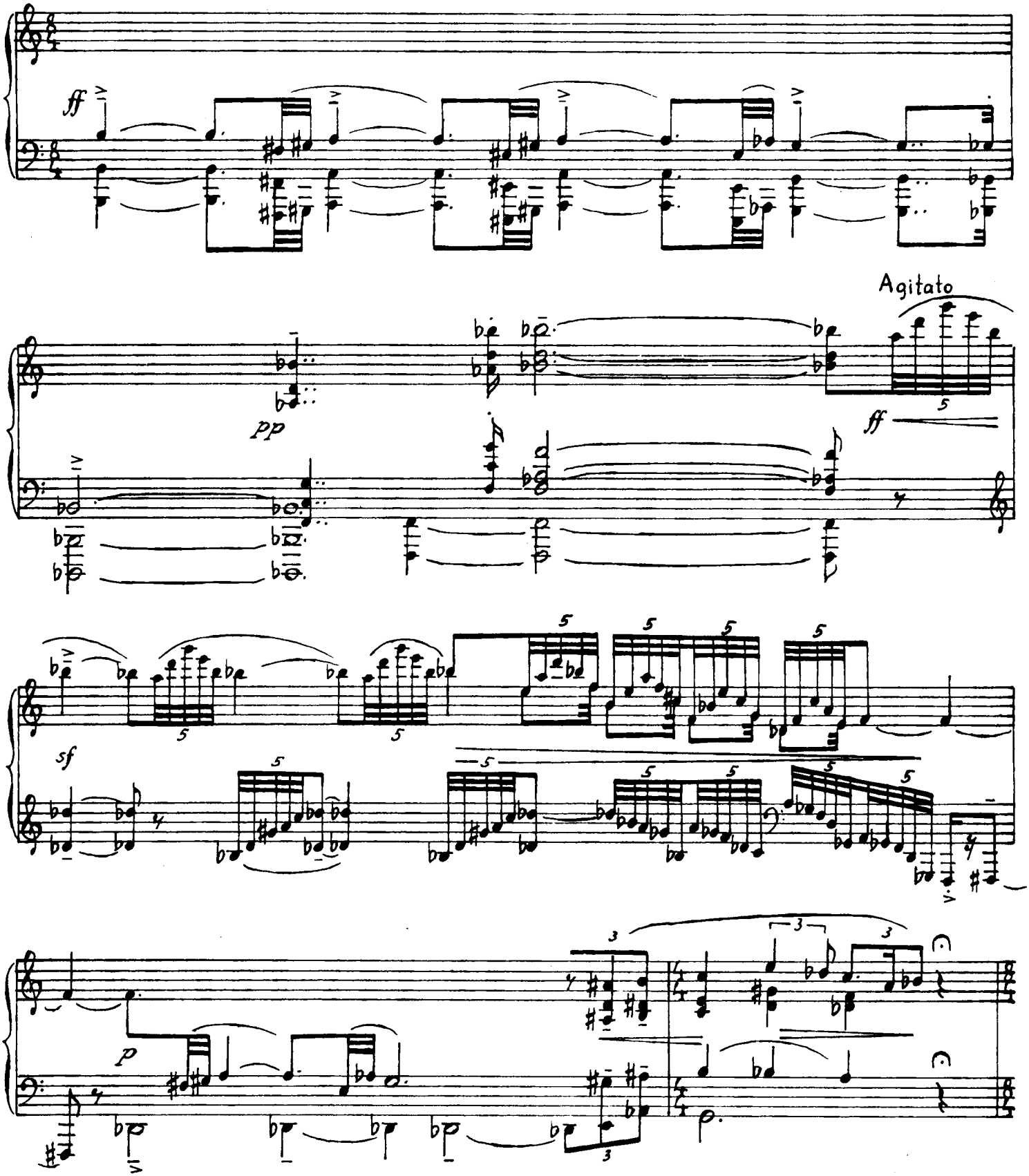

© Editio Supraphon Praha 1990

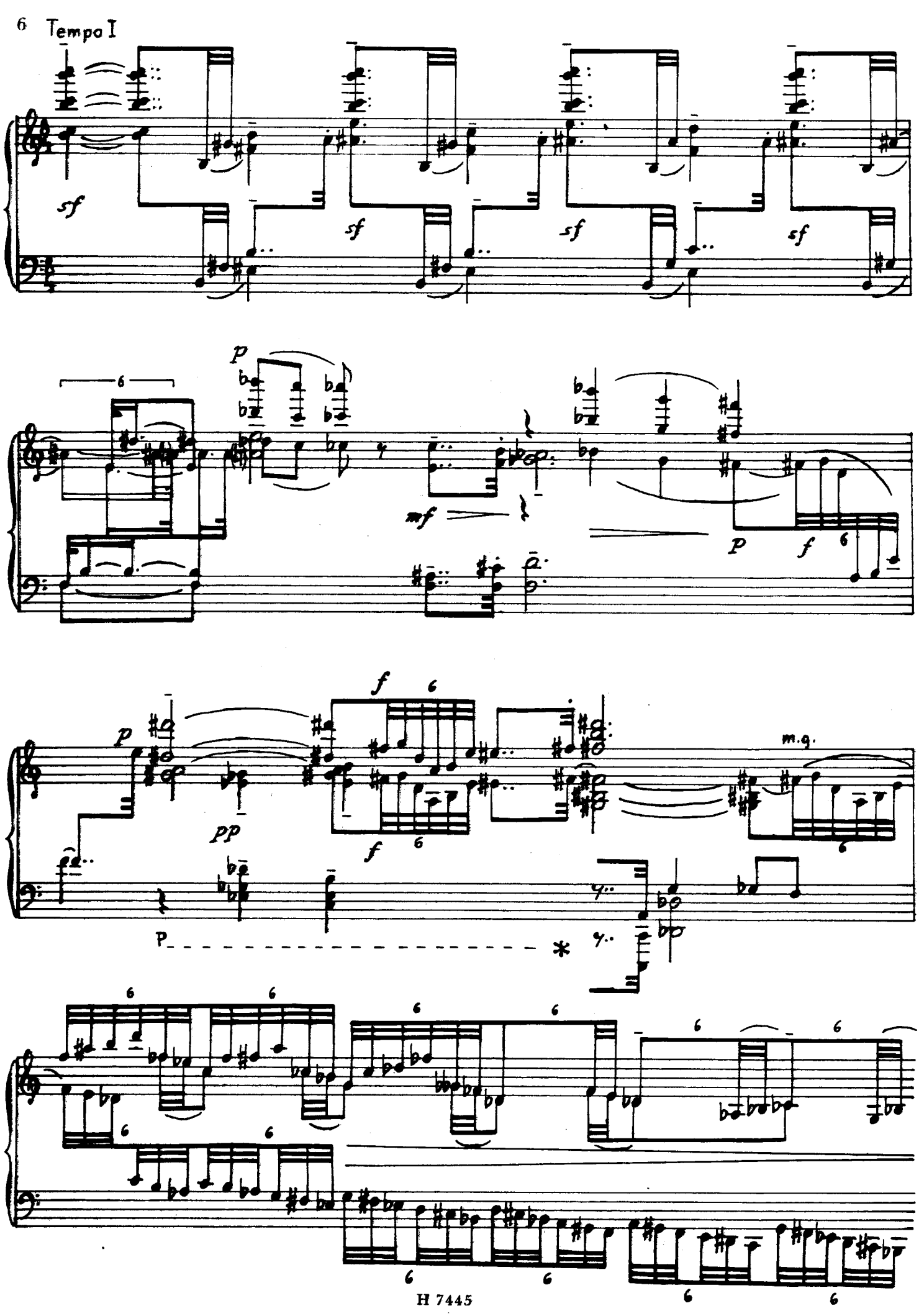
6 Tempo I
sf
sf
sf
sf
p
mf
p
f
f
pp
f
m.g.
P
*

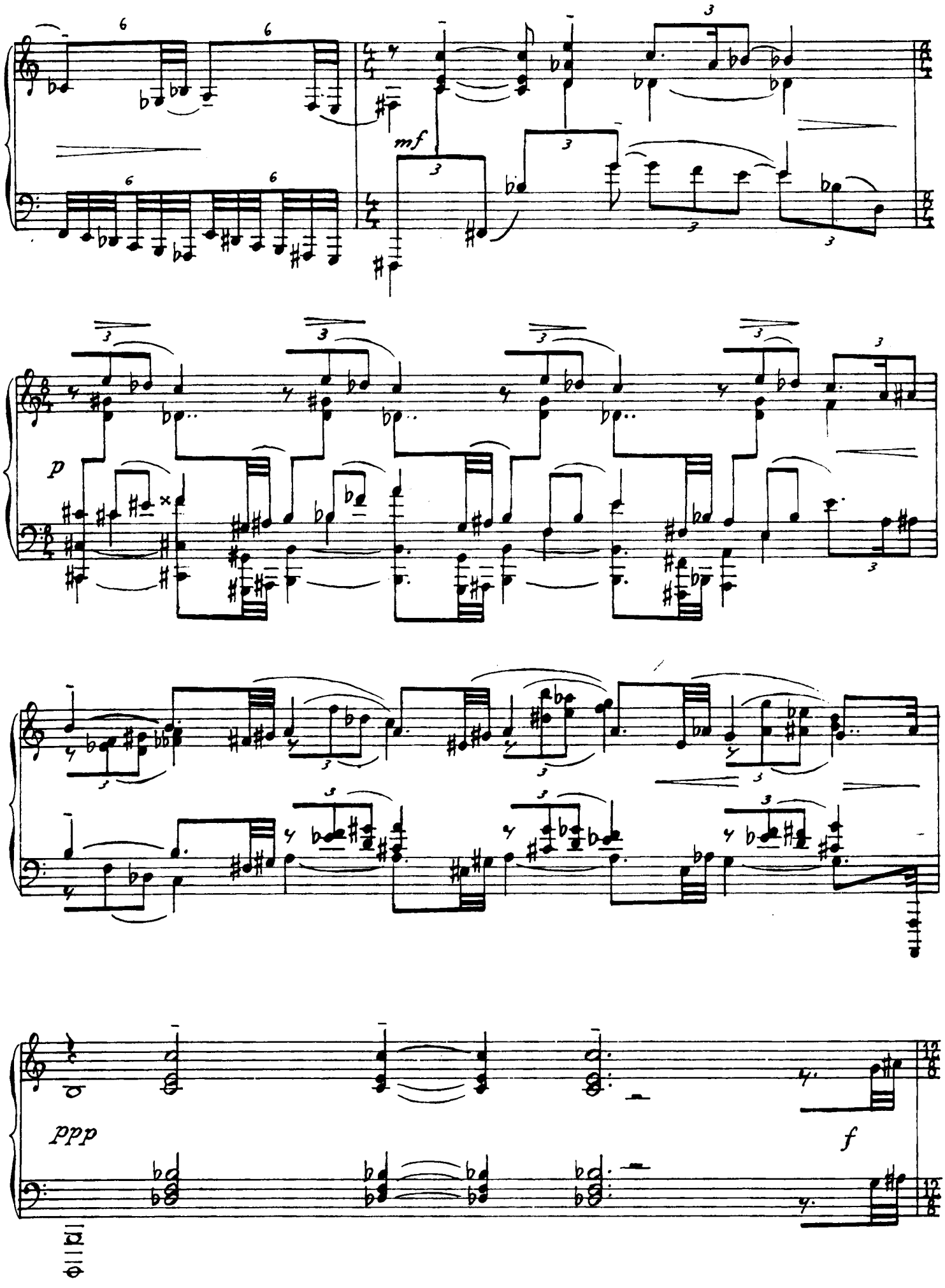
mf
p
ppp
f

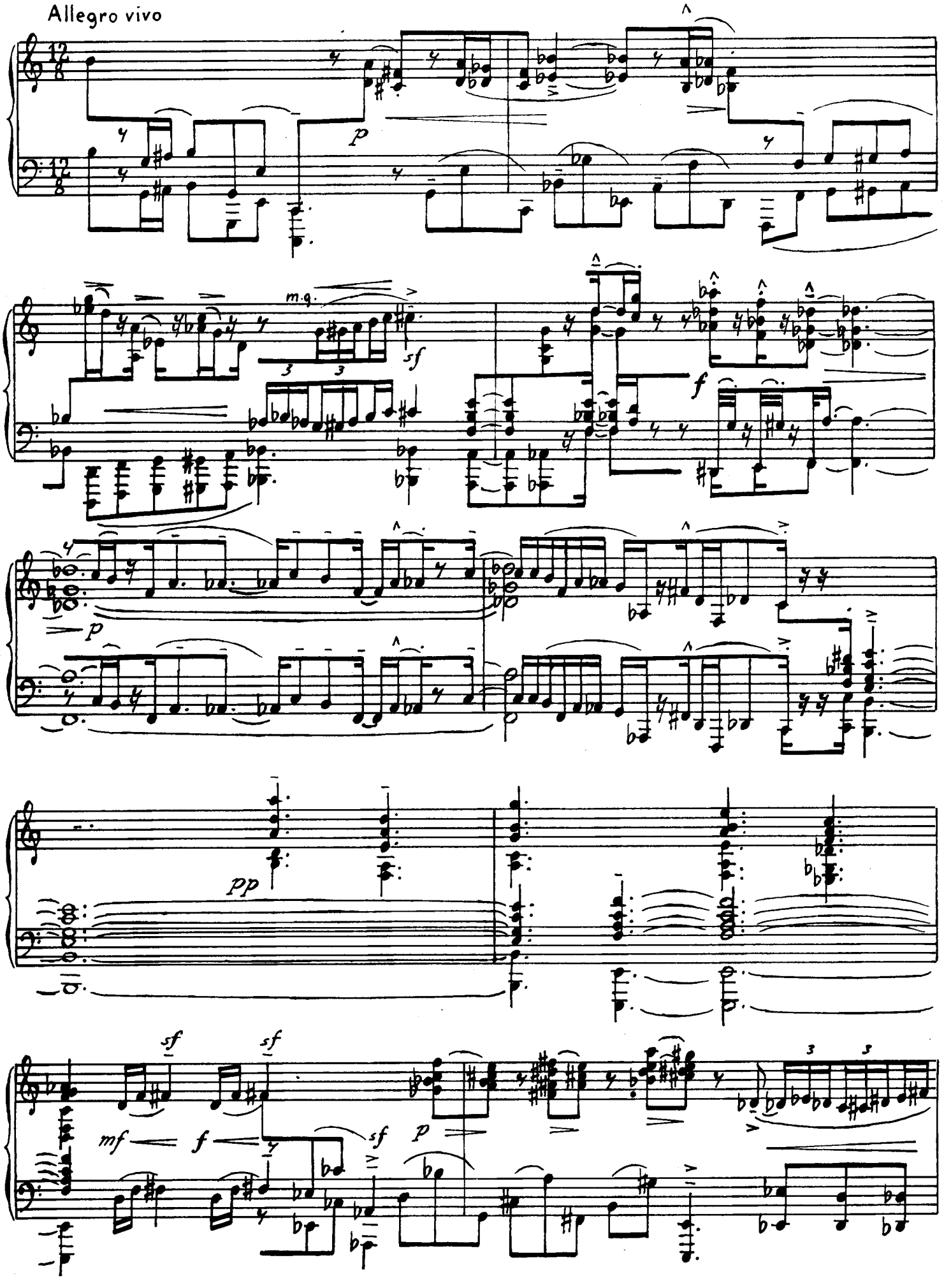
Allegro vivo
p
m.g.
sf
f
p
pp
sf
sf
mf
f
sf
p

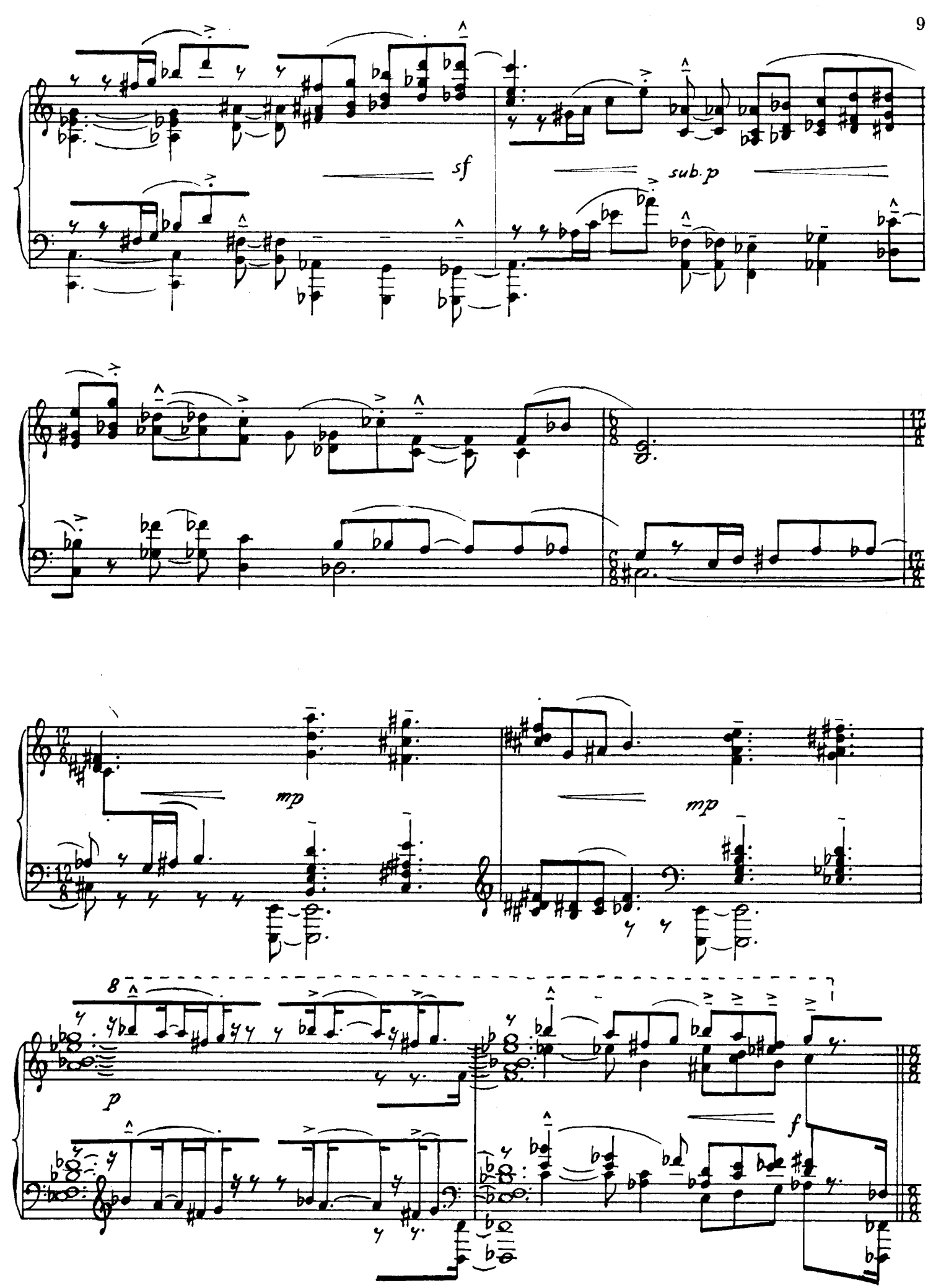
sf
sub. p
mp
mp
8
p
f

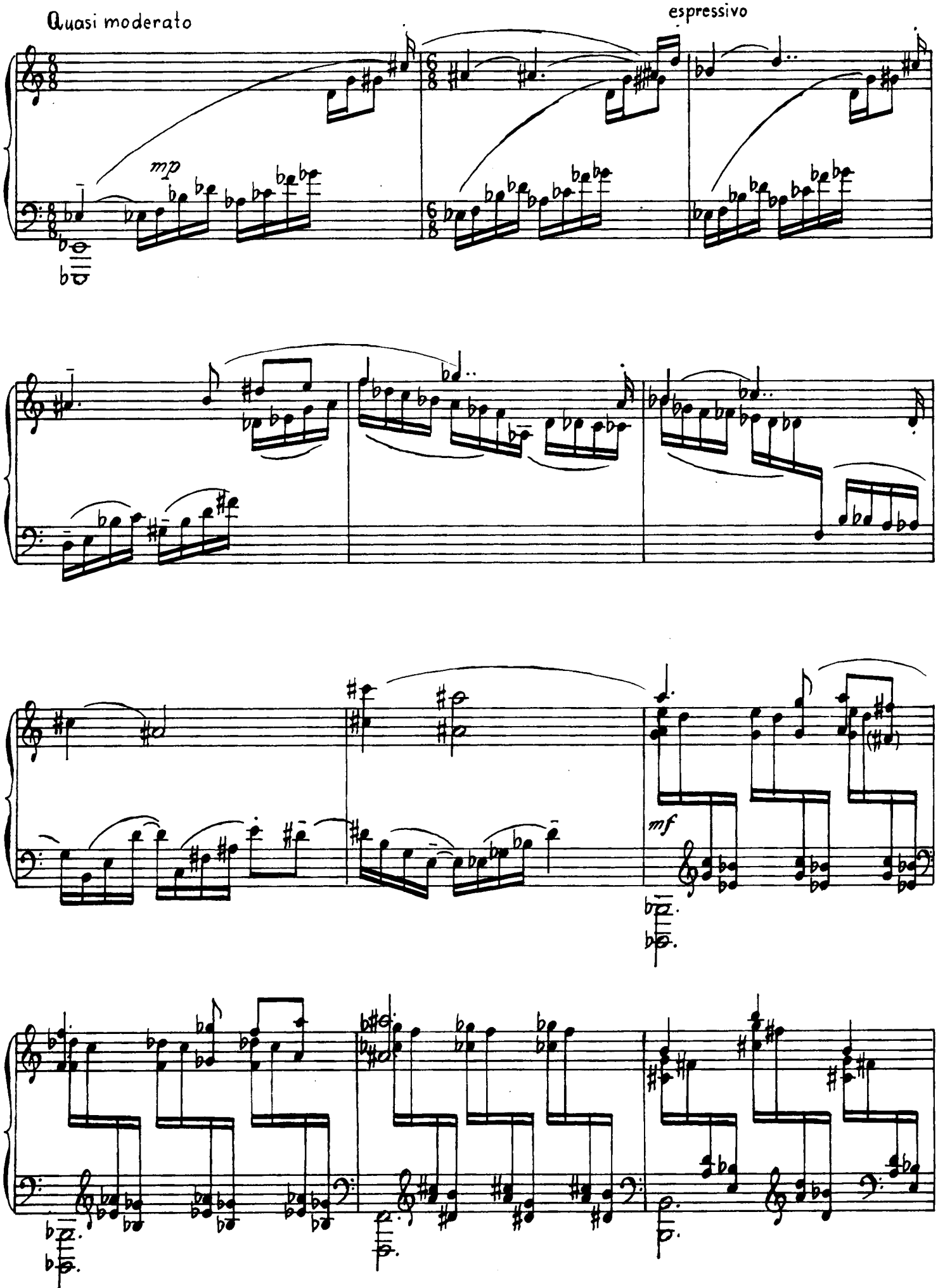
Quasi moderato
espressivo
mp
mf

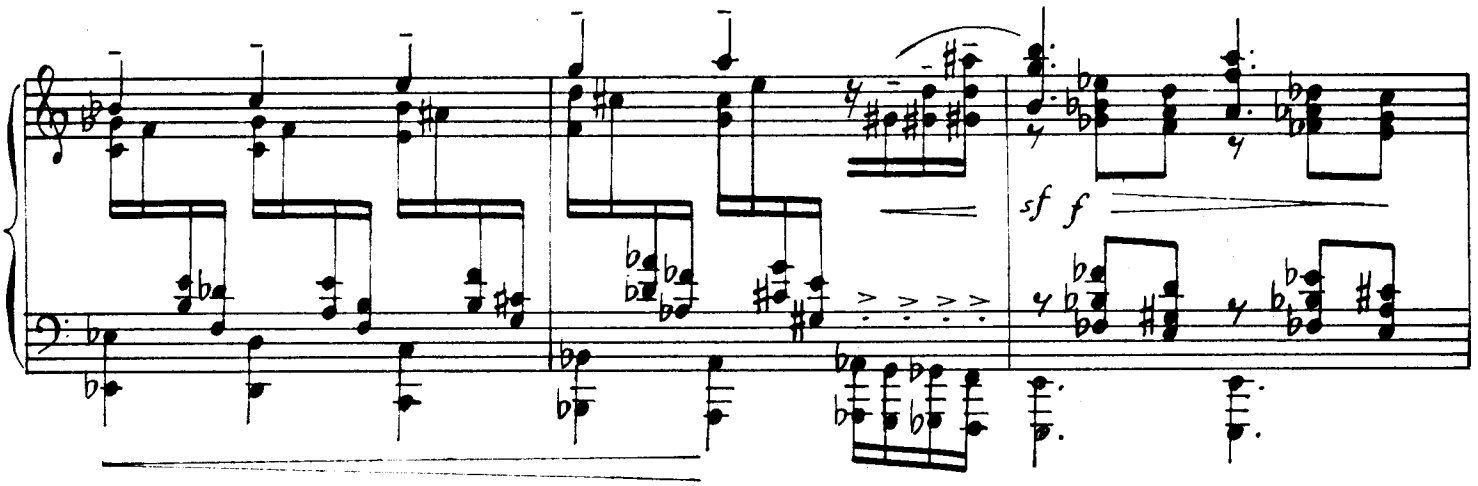
sf
f

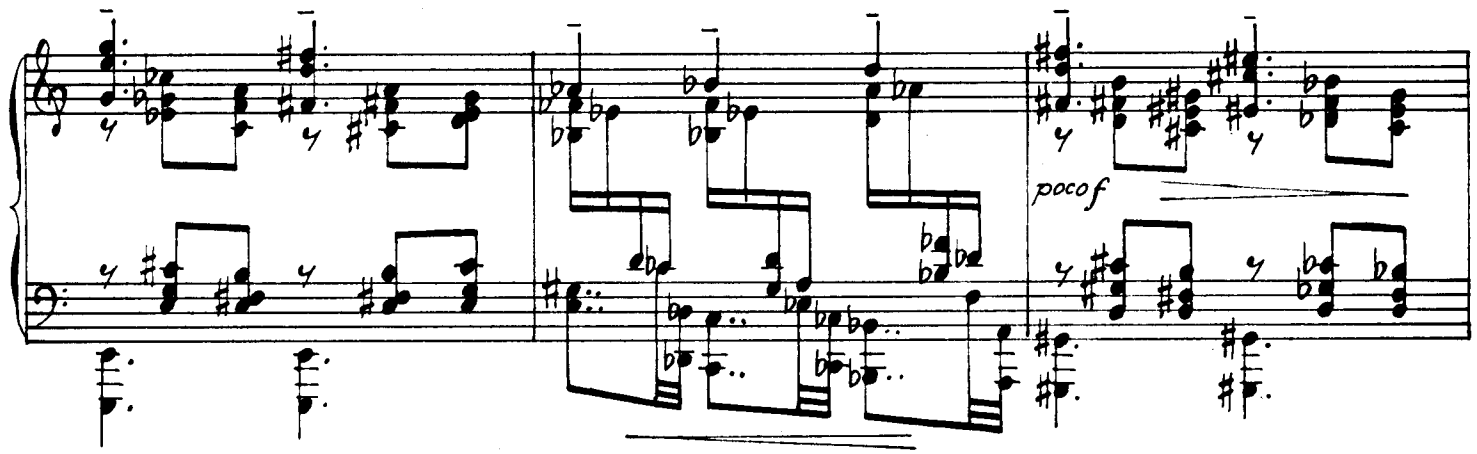
poco f

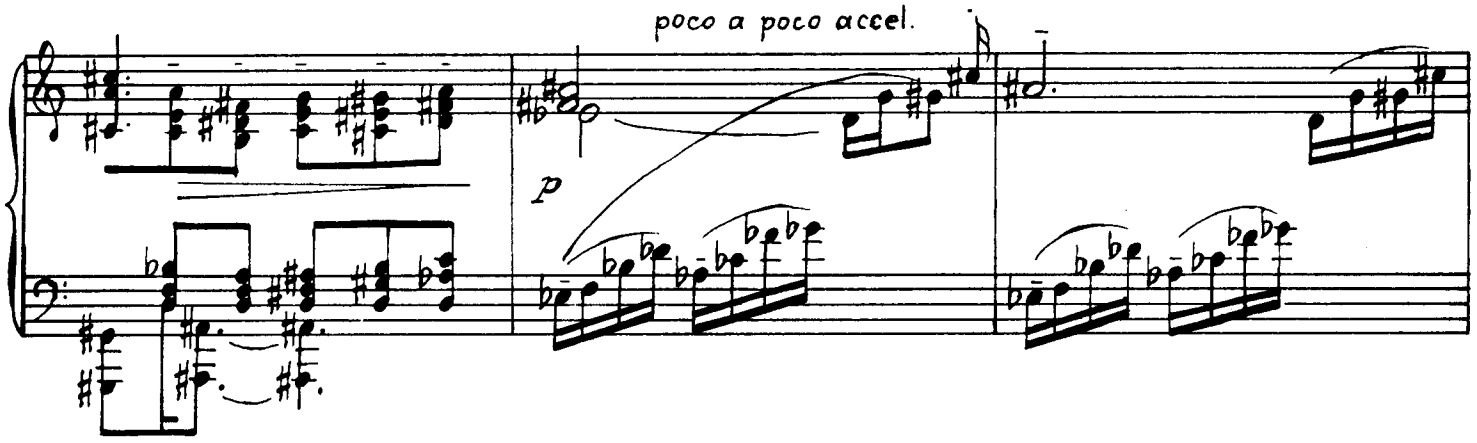
poco a poco accel.
p

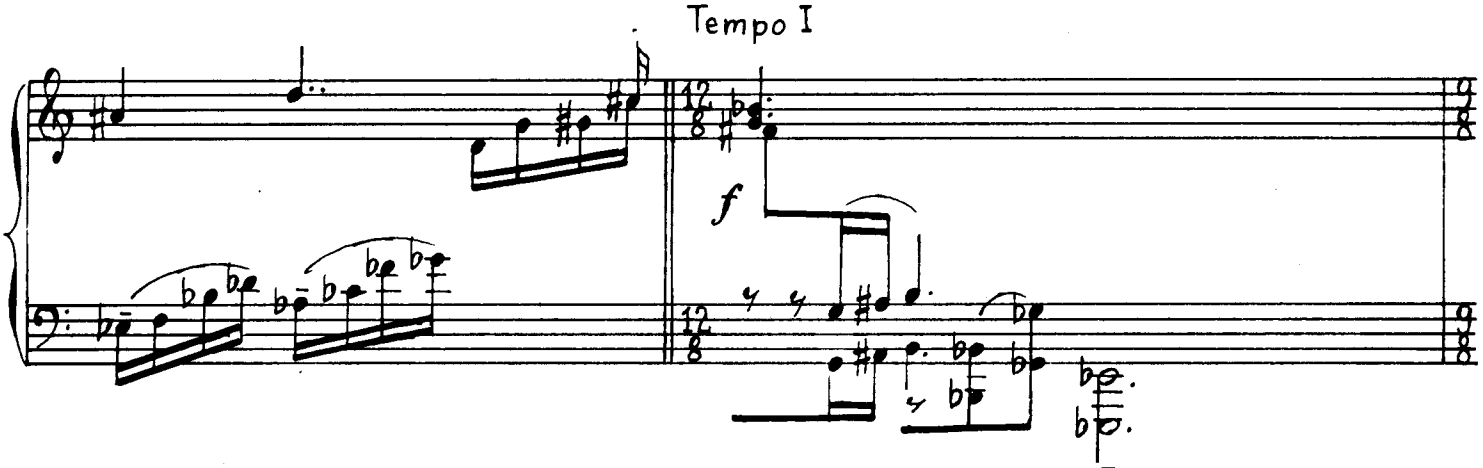
Tempo I
f
12/8
12/8

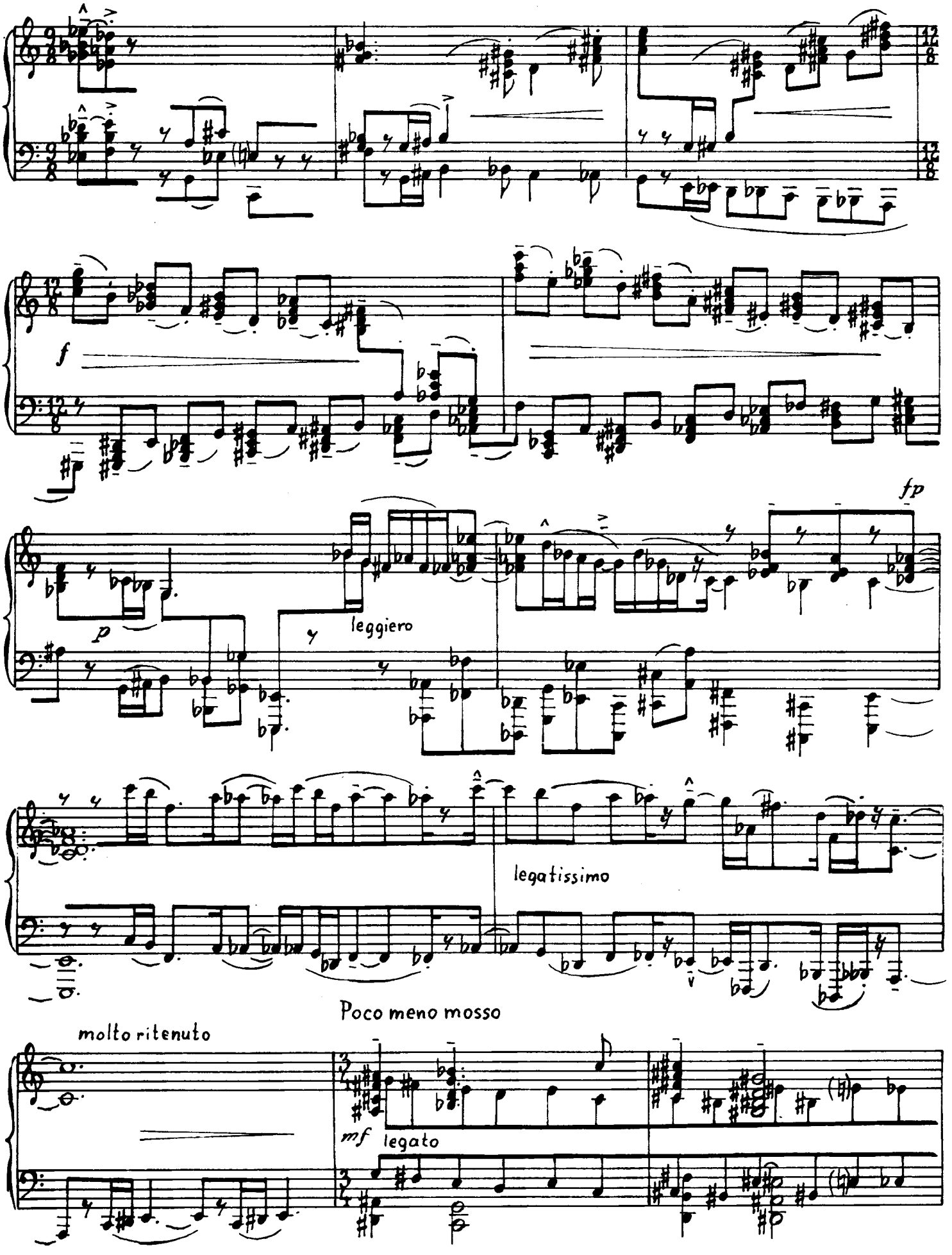
f
fp
p
leggiero
legatissimo
Poco meno mosso
molto ritenuto
mf
legato

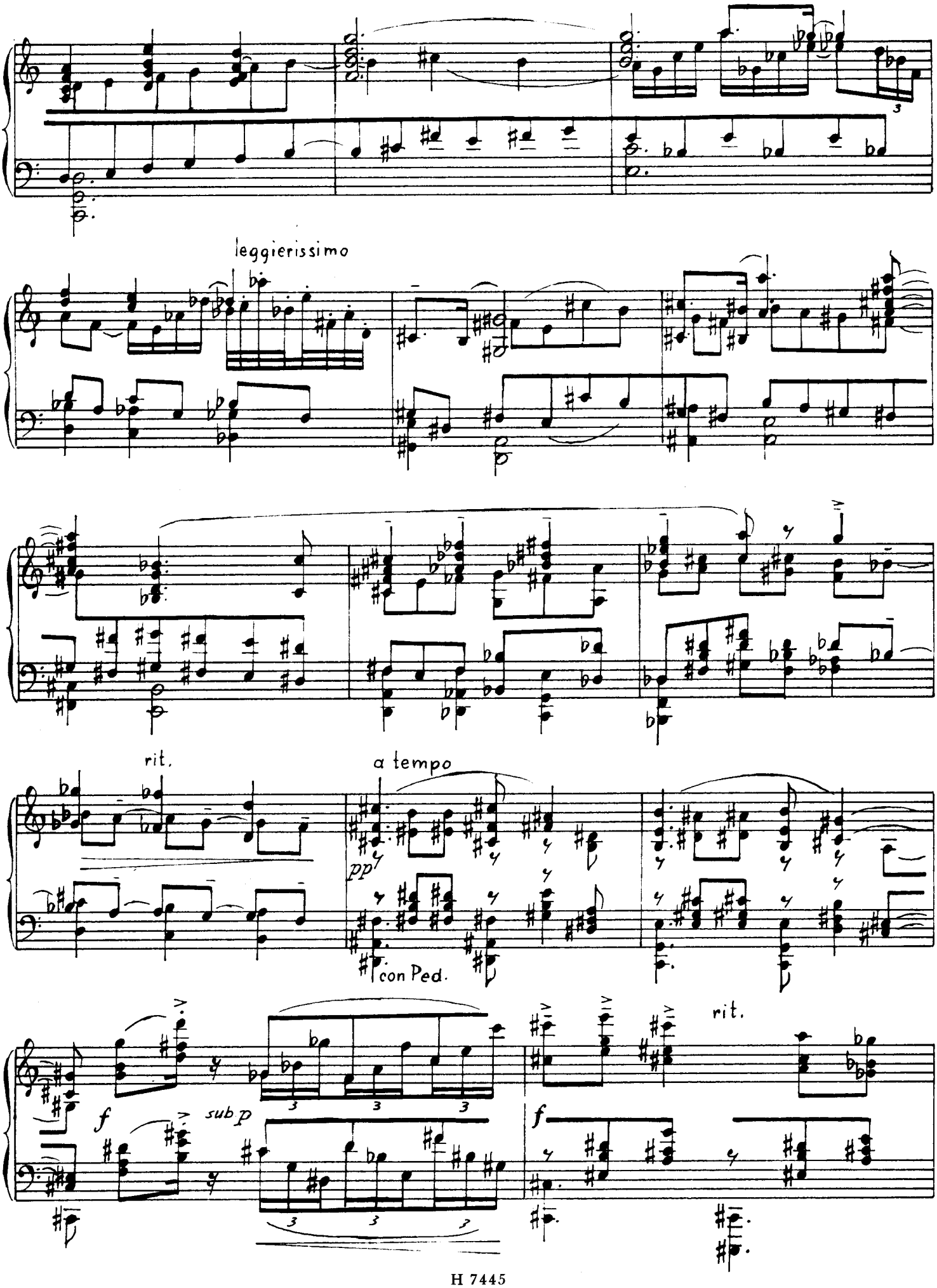
leggierissimo
rit.
a tempo
pp
con Ped.
rit.
f
sub p
f

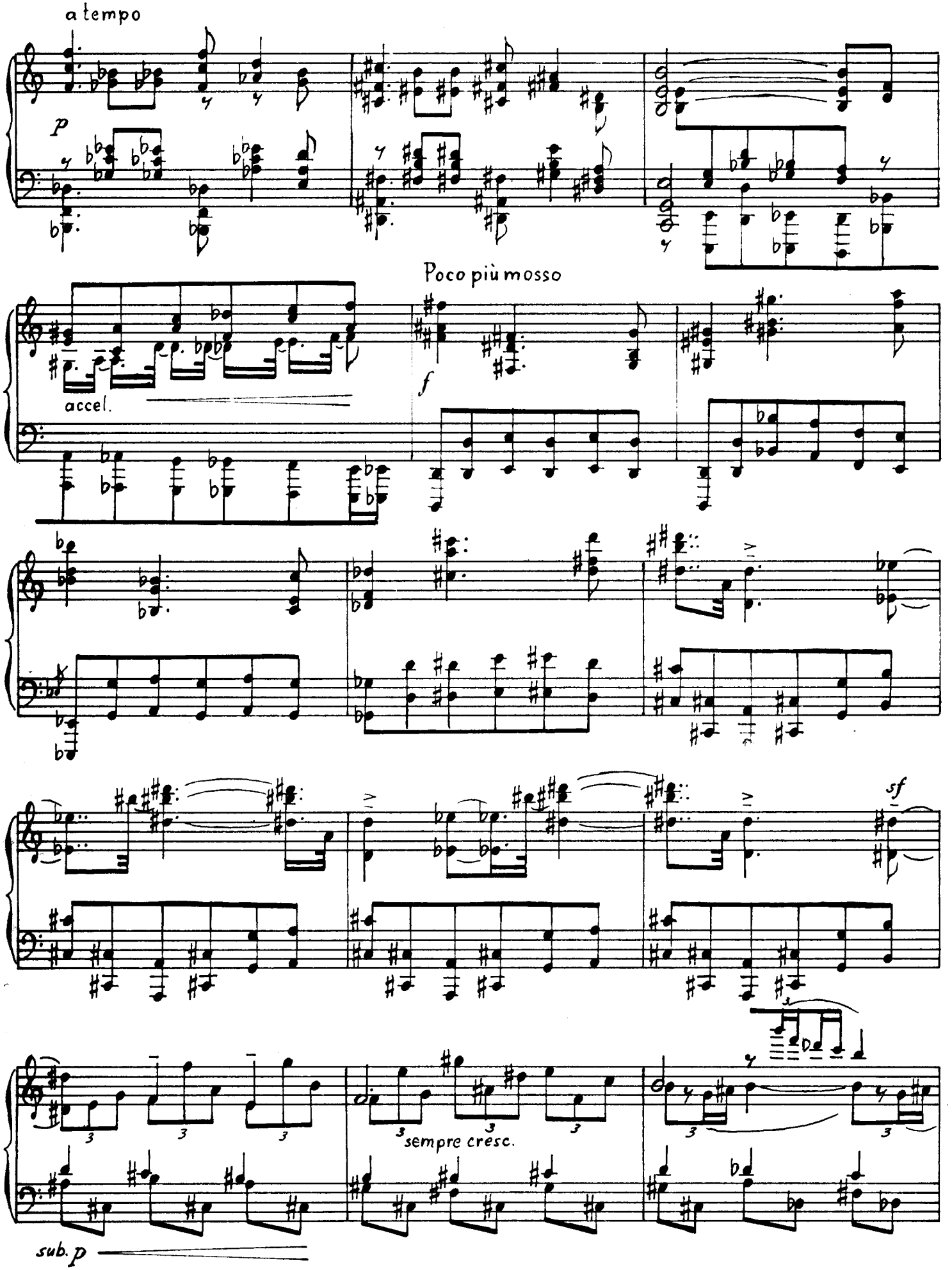
a tempo
p
Poco più mosso
accel.
f
sf
sempre cresc.
sub. p

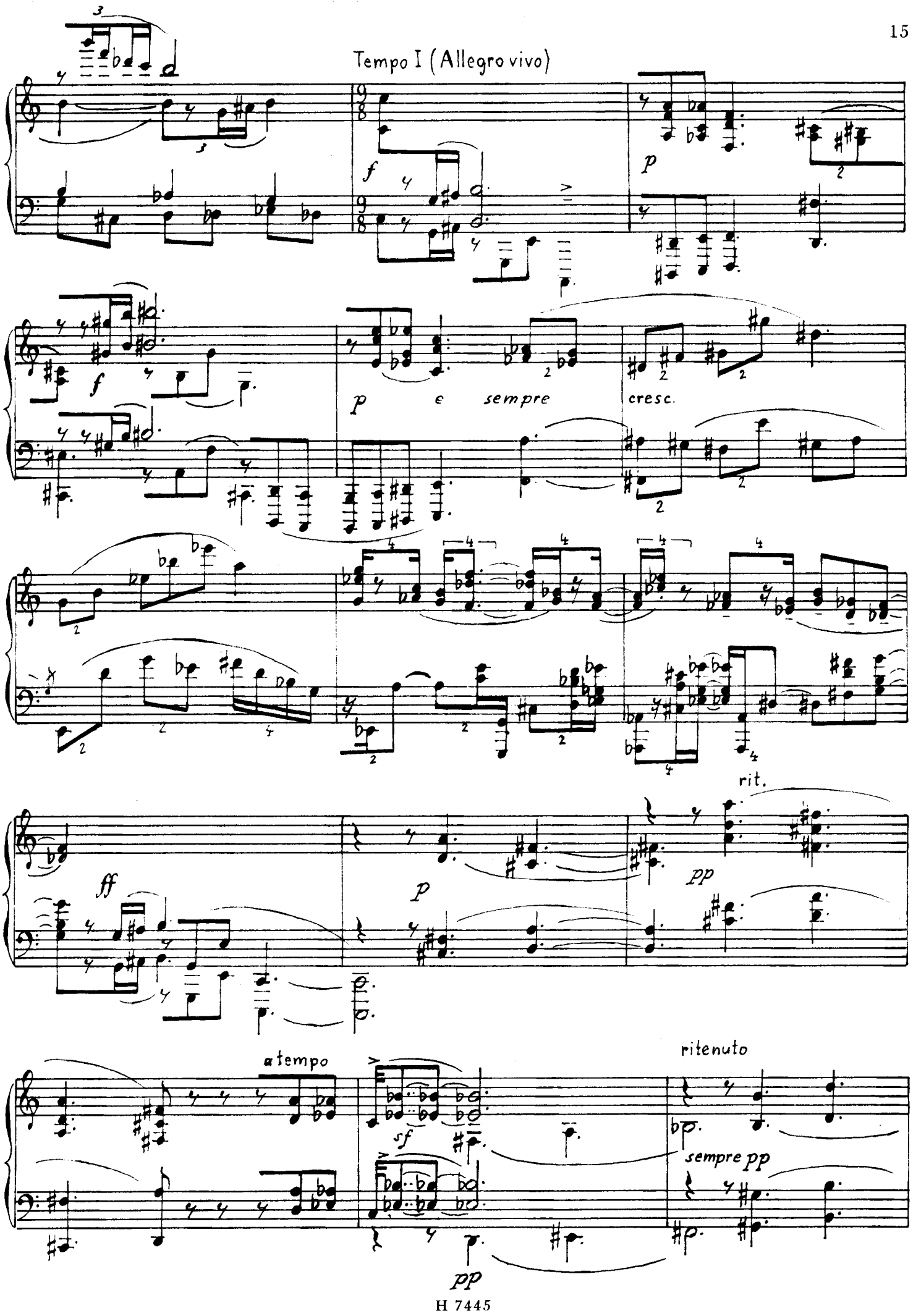
Tempo I (Allegro vivo)
f
p
f
p e sempre cresc.
rit.
ff
p
pp
a tempo
sf
ritenuto
sempre pp
pp

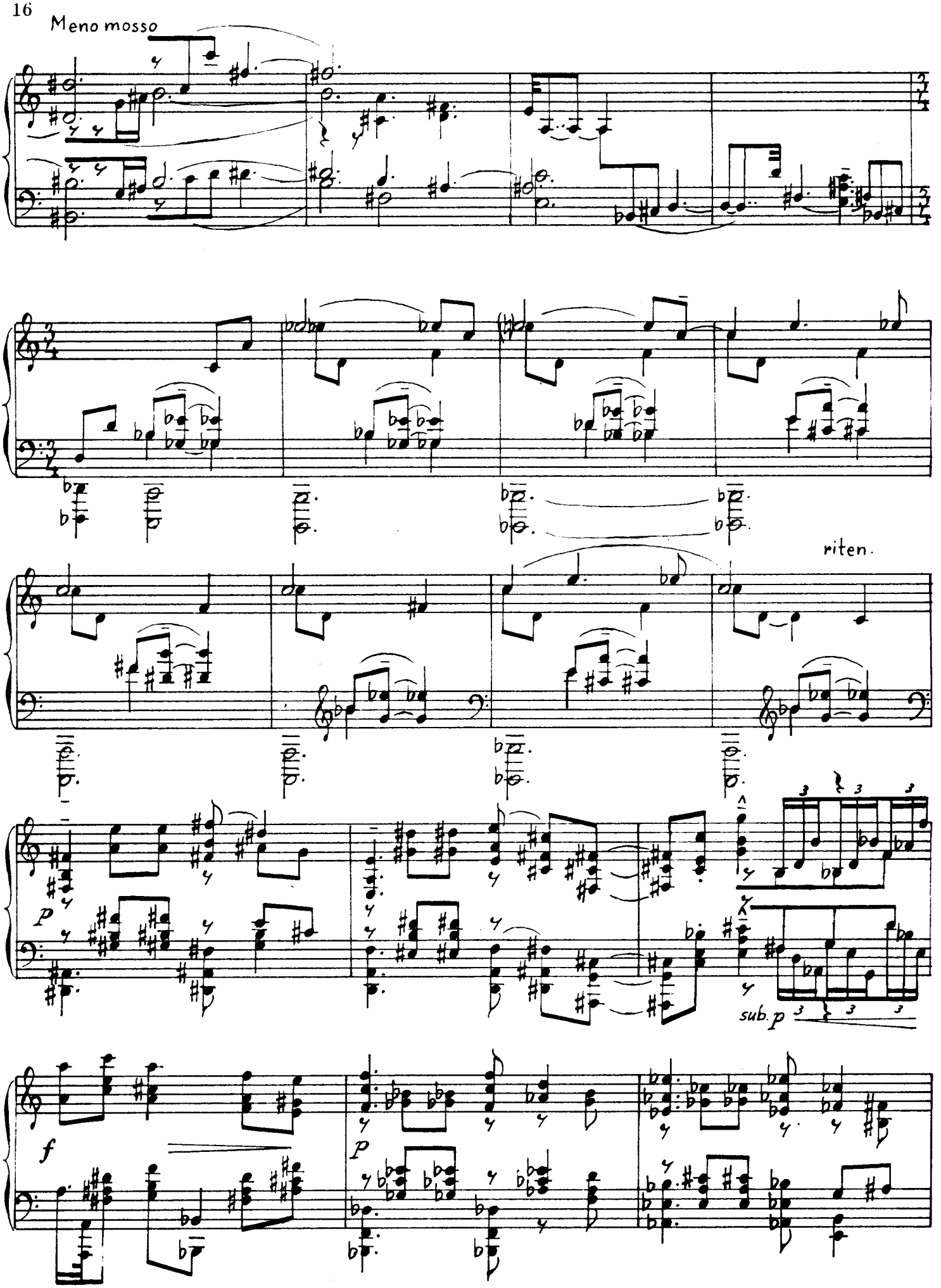
Meno mosso
riten.
p
sub. p
f
p

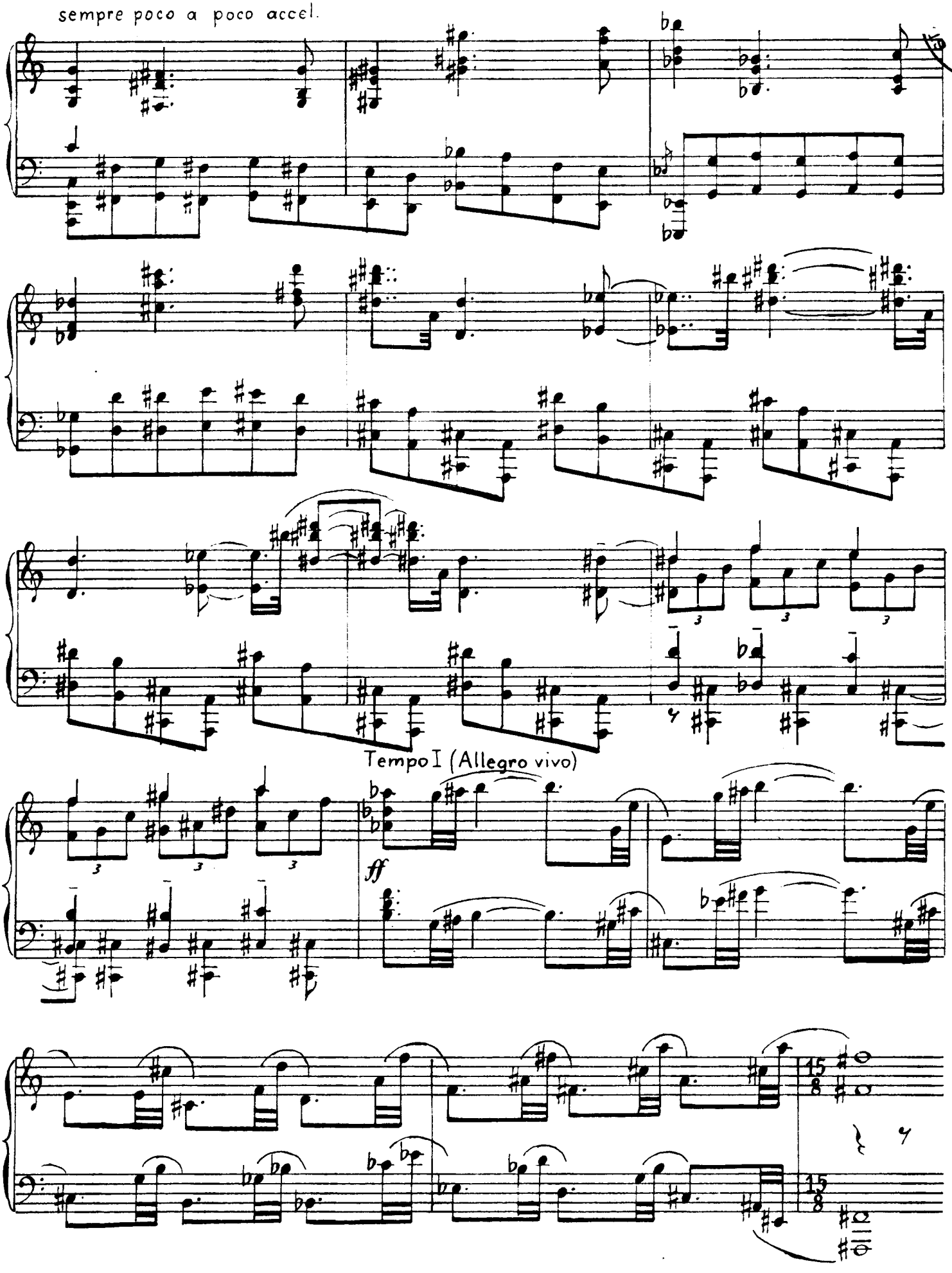
sempre poco a poco accel.
Tempo I (Allegro vivo)
ff
15/8
15/8

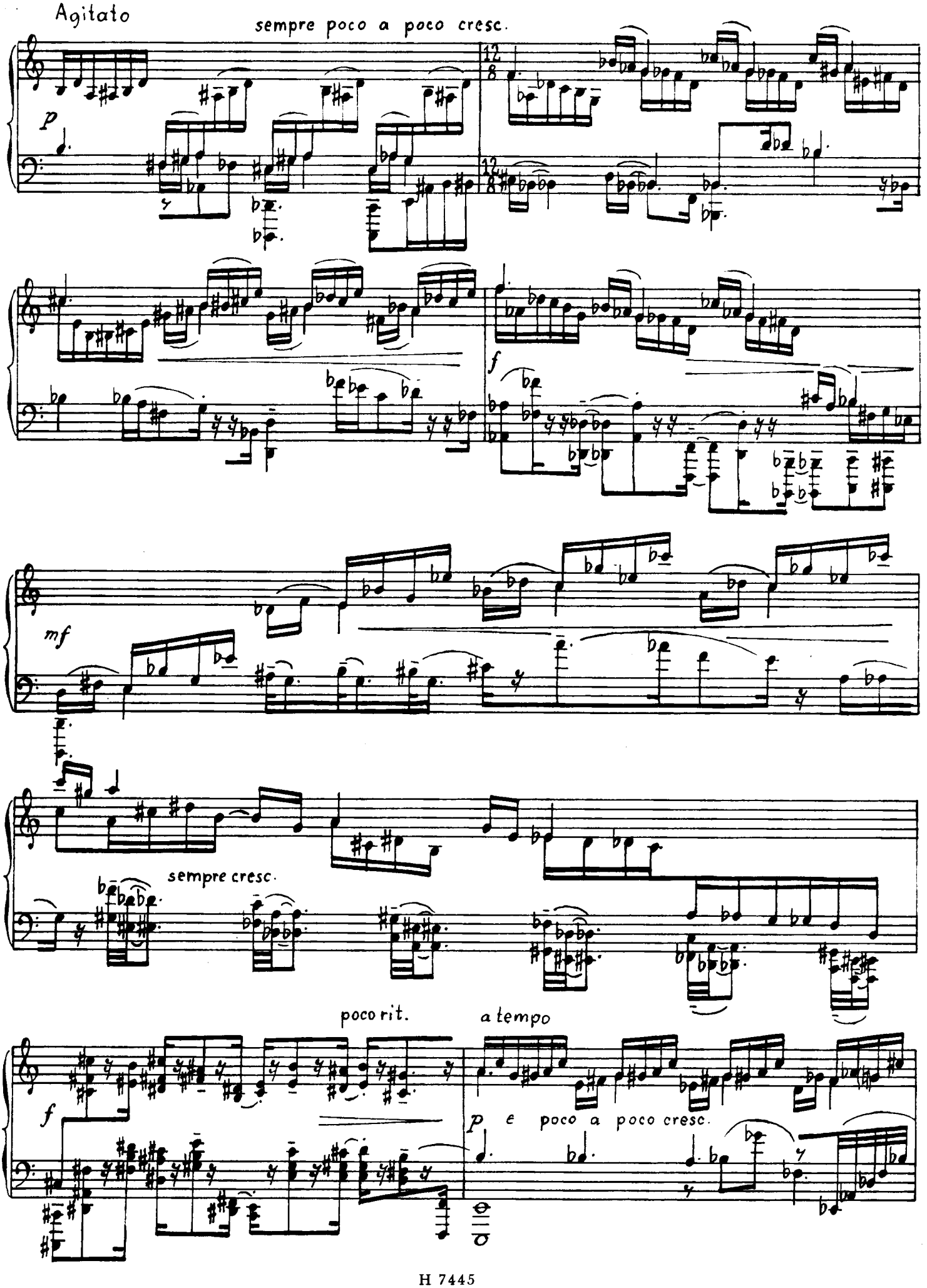
Agitato
sempre poco a poco cresc.
p
f
mf
sempre cresc.
poco rit.
a tempo
f
p e poco a poco cresc.

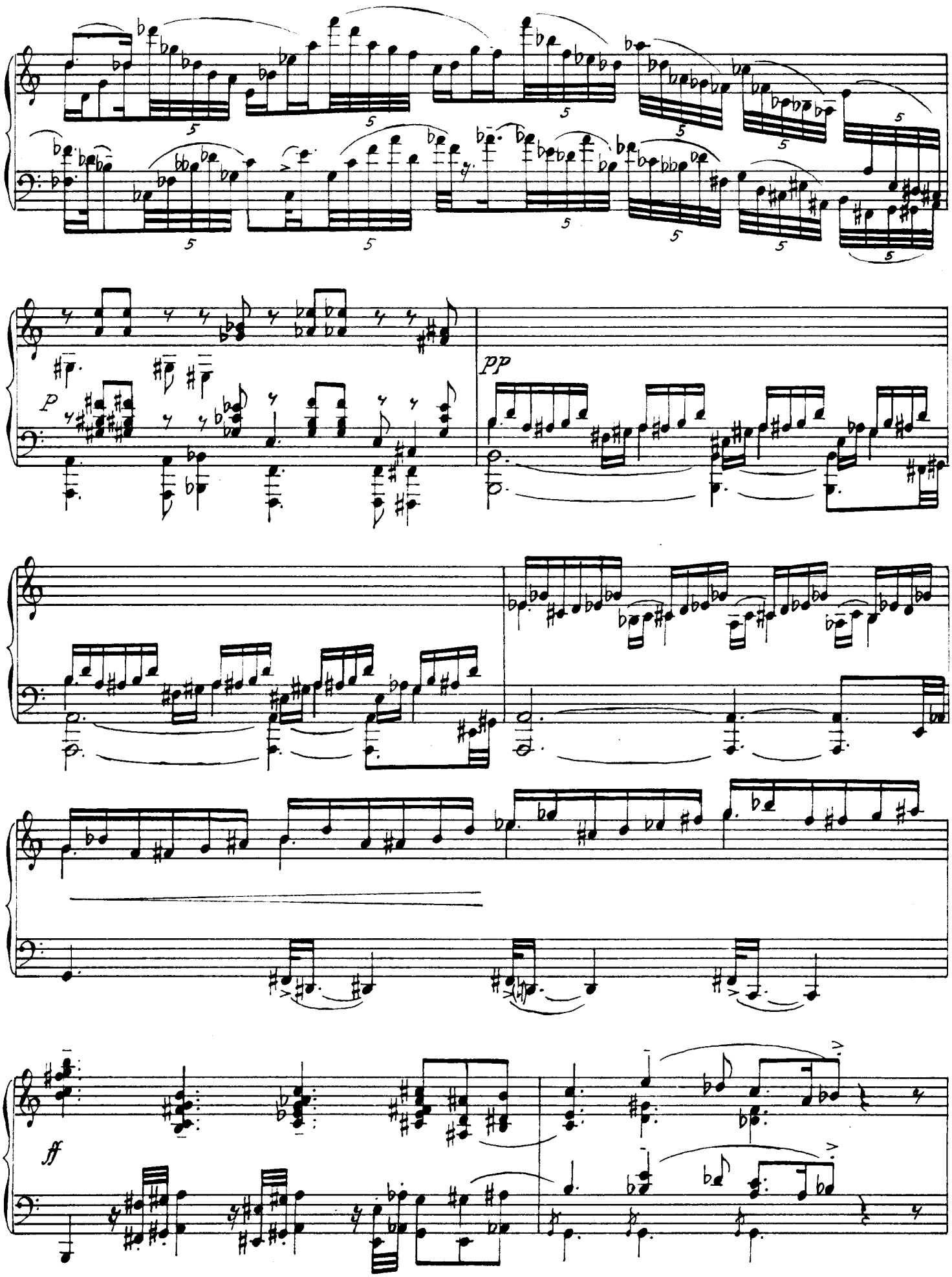
pp
ff

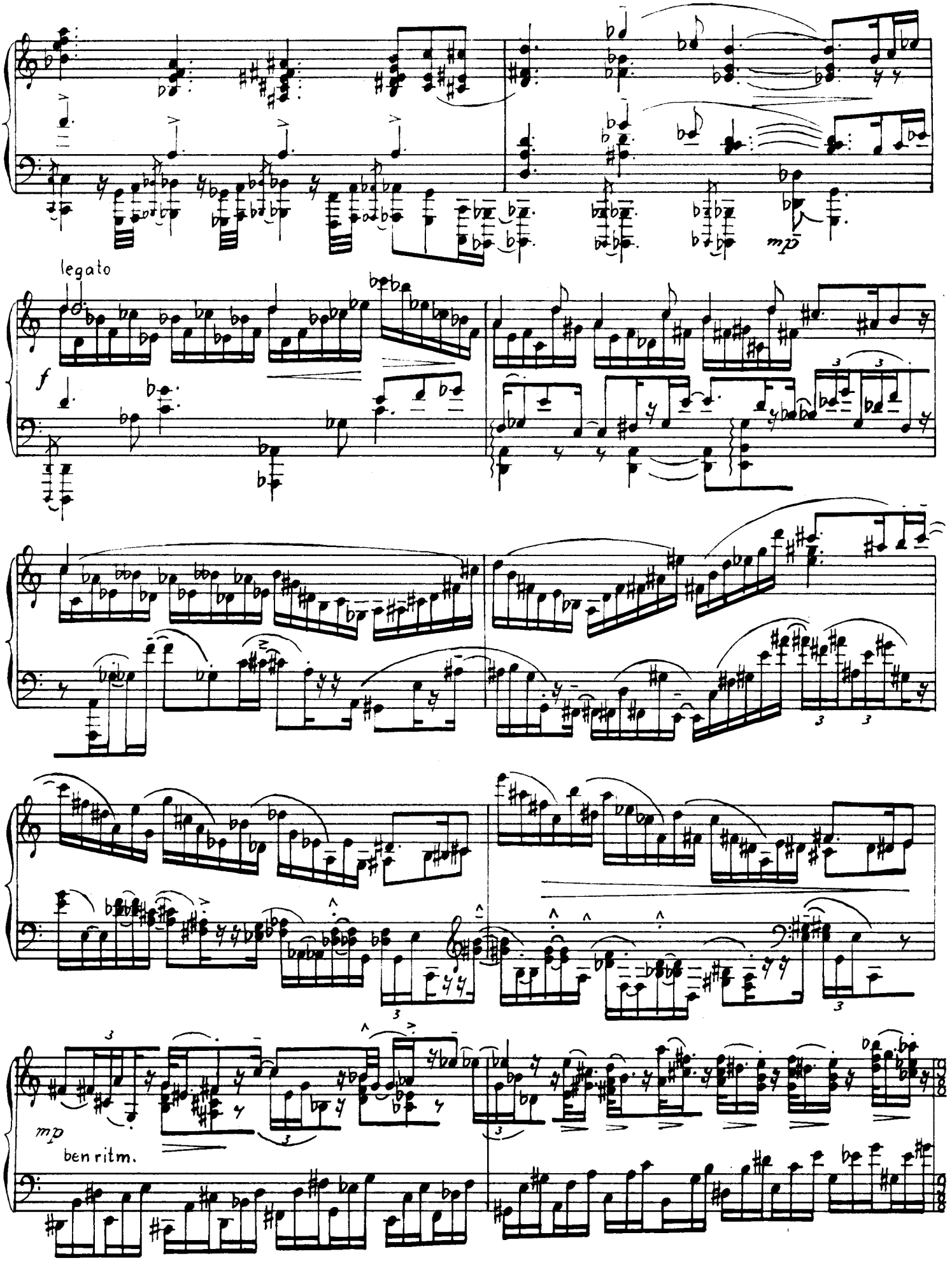
legato
f
mp
mp
ben ritm.

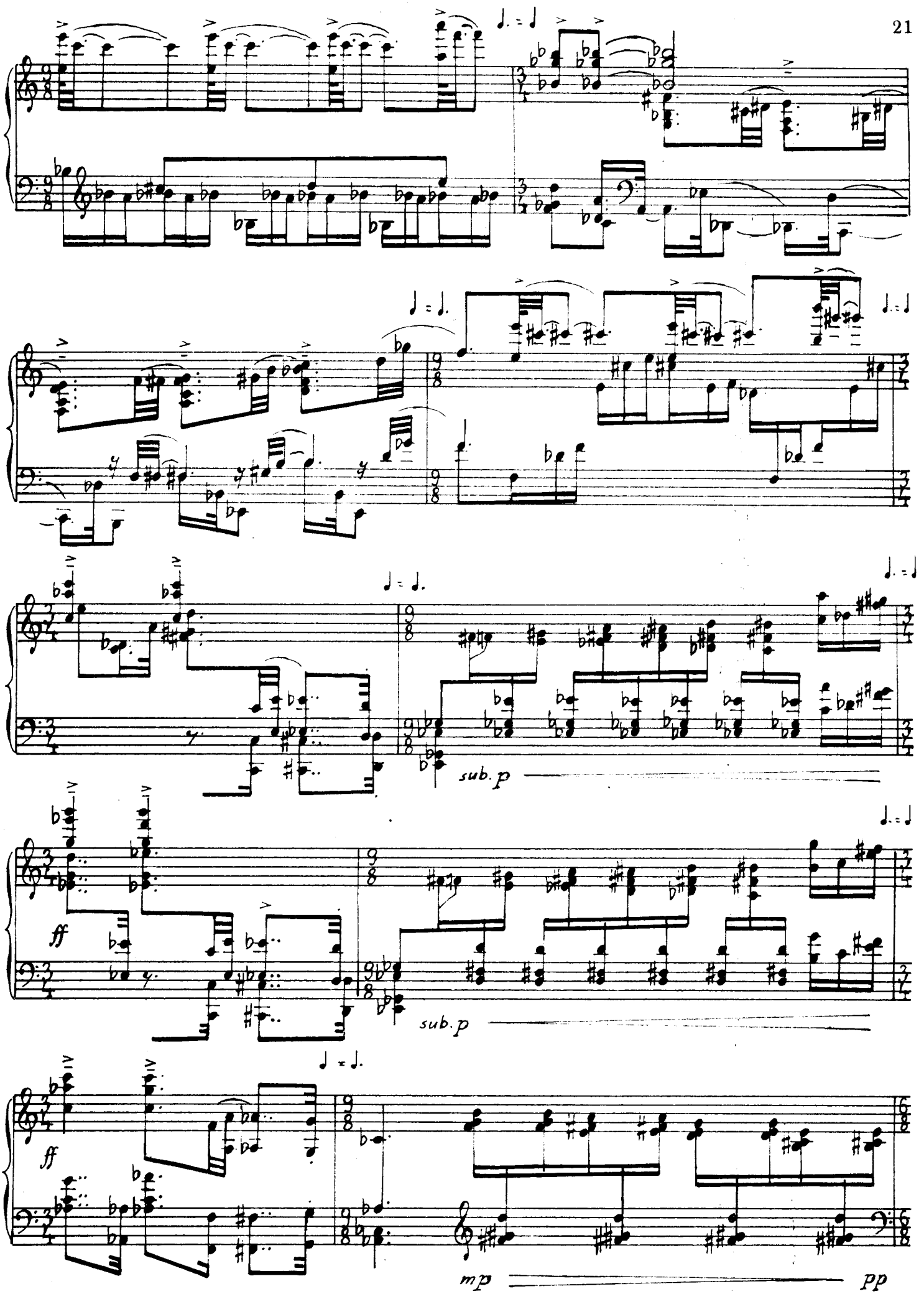
sub. p
sub. p
ff
ff
mp
pp

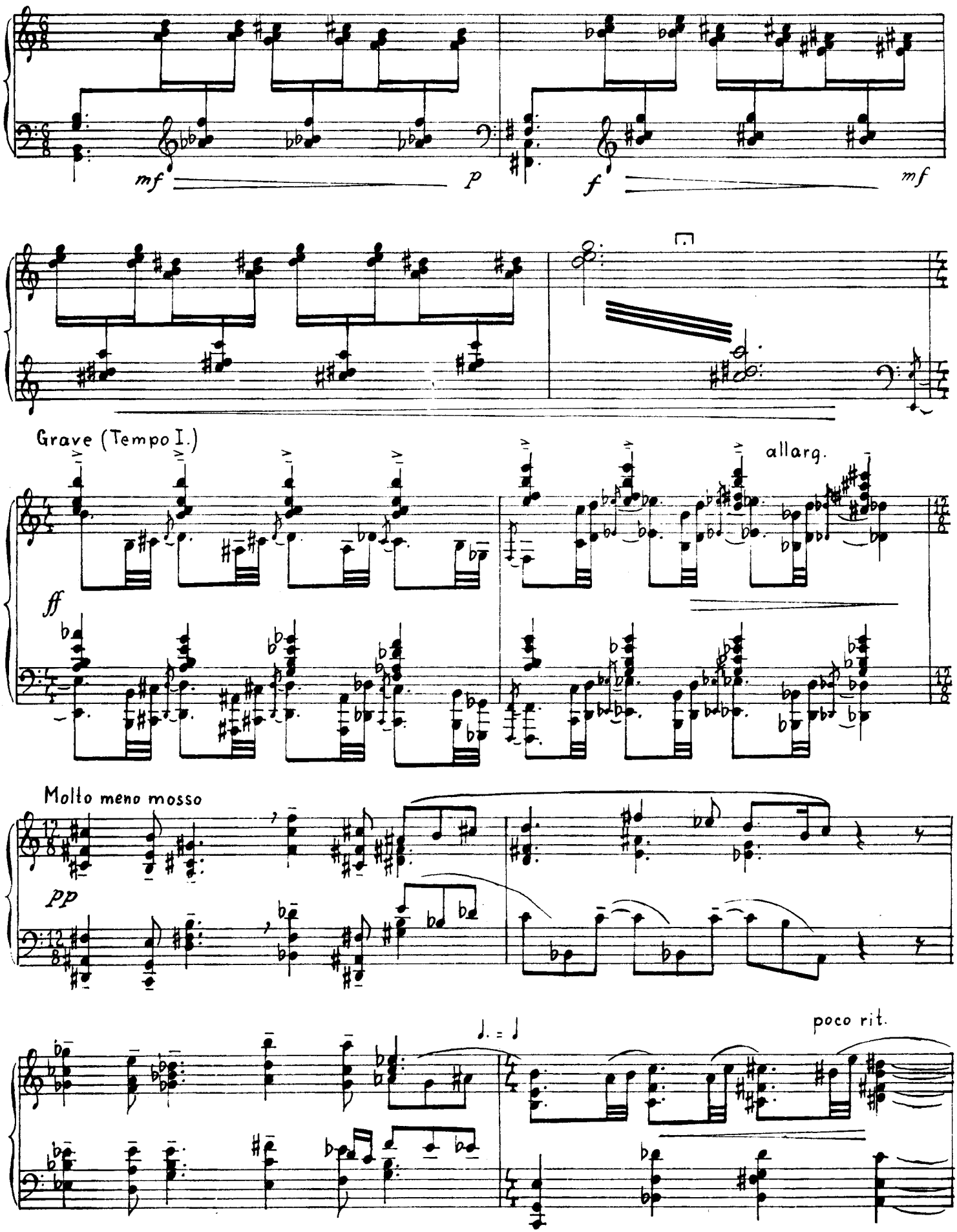
mf
p
f
mf
Grave (Tempo I.)
allarg.
ff
Molto meno mosso
pp
poco rit.

Meno mosso

Presto

p

sempre poco a poco cresc.

allarg.

Pesante

fff

ffff

II

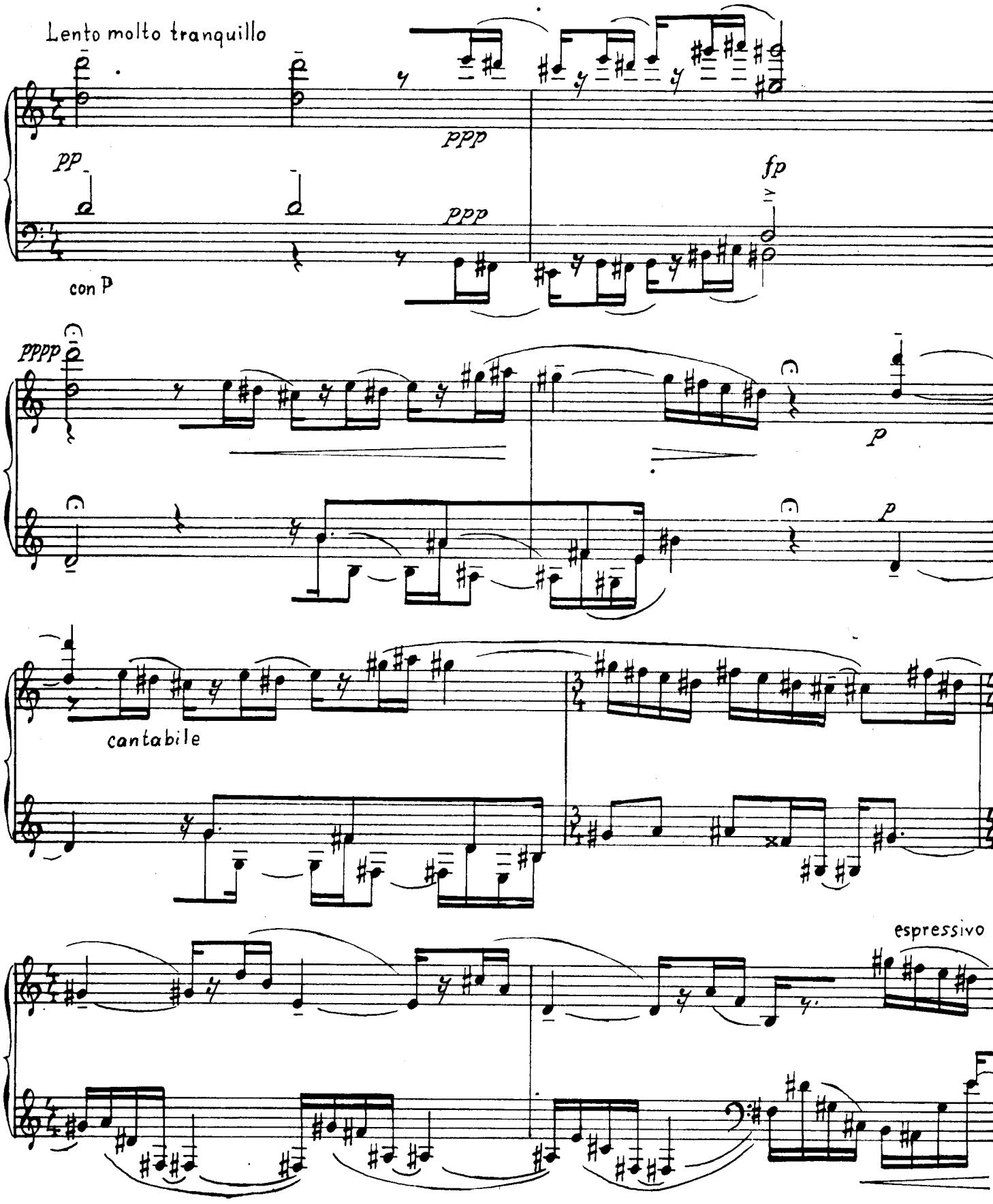
Lento molto tranquillo
pp
ppp
ppp
fp
con p
pppp
p
p
cantabile
espressivo

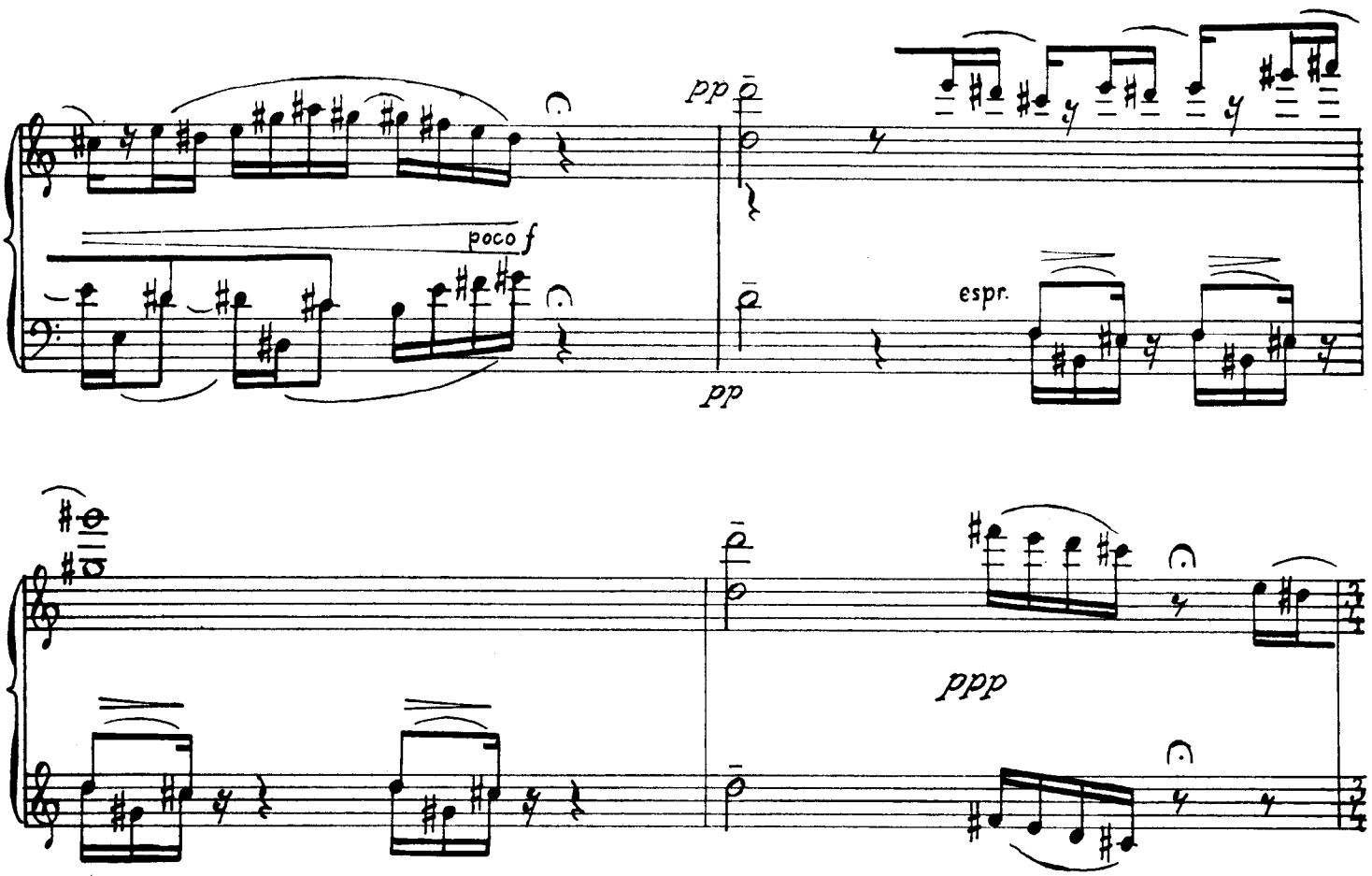
pp
poco f
espr.
pp

ppp

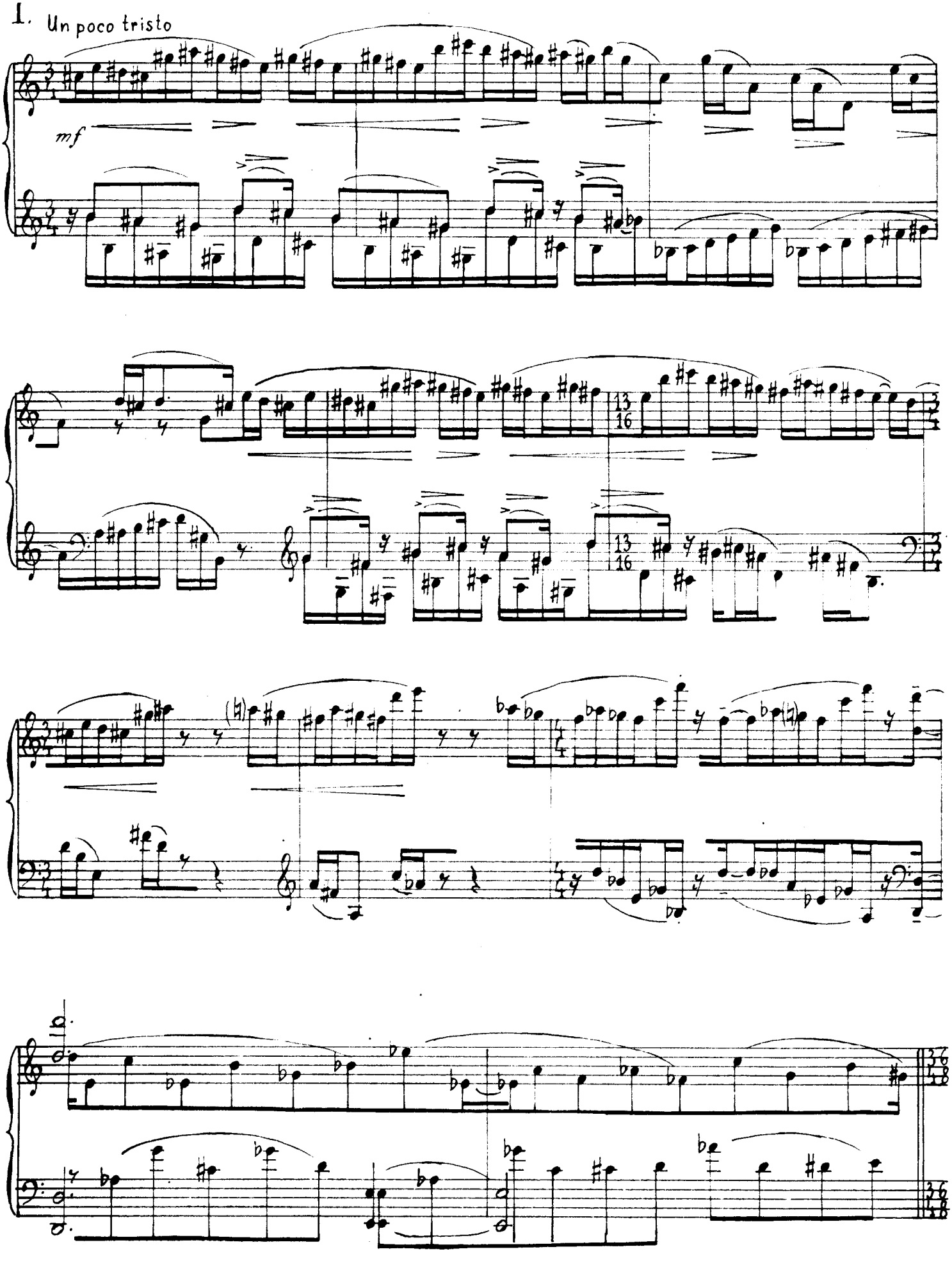
I. Un poco tristo
mf

II. Con mosso

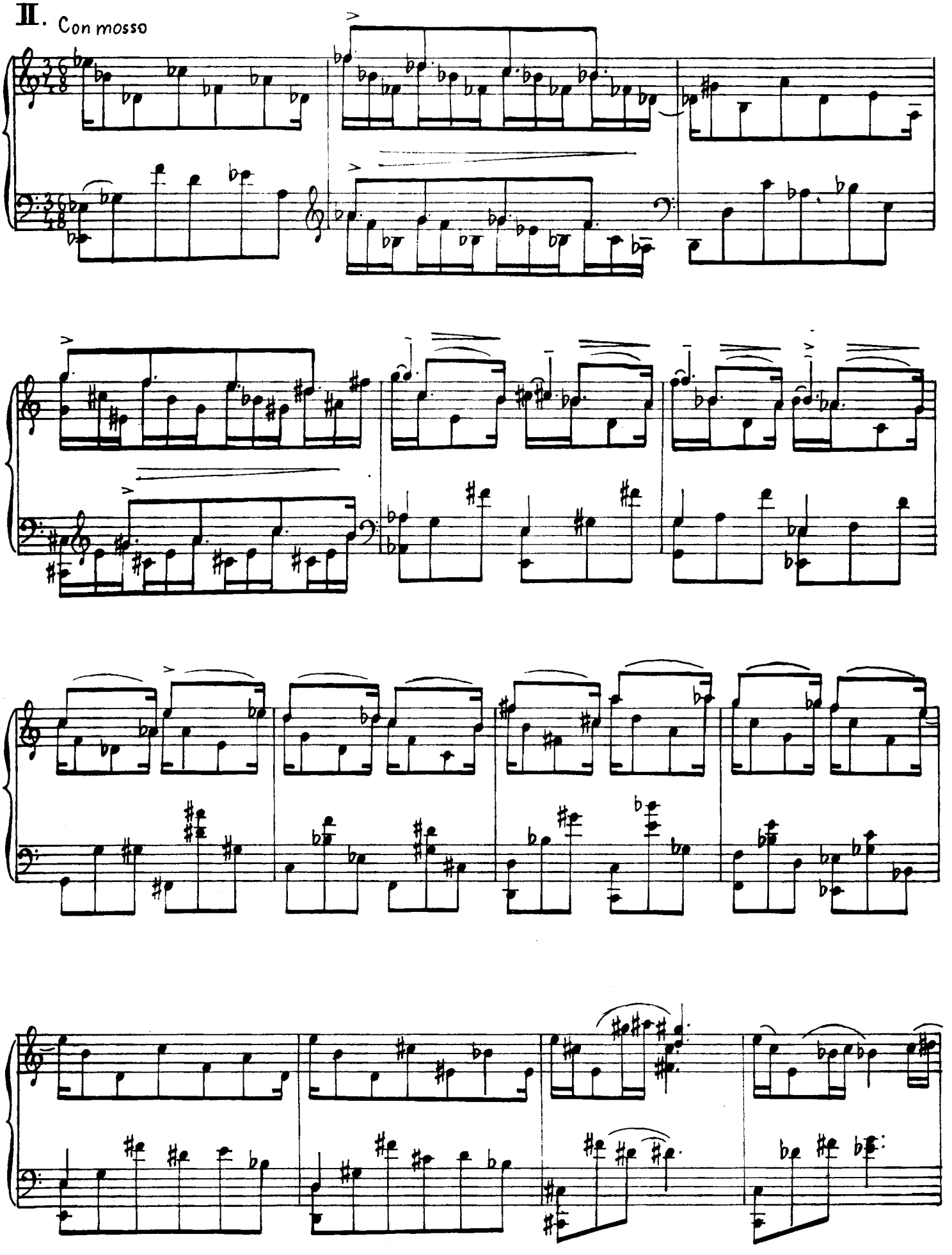

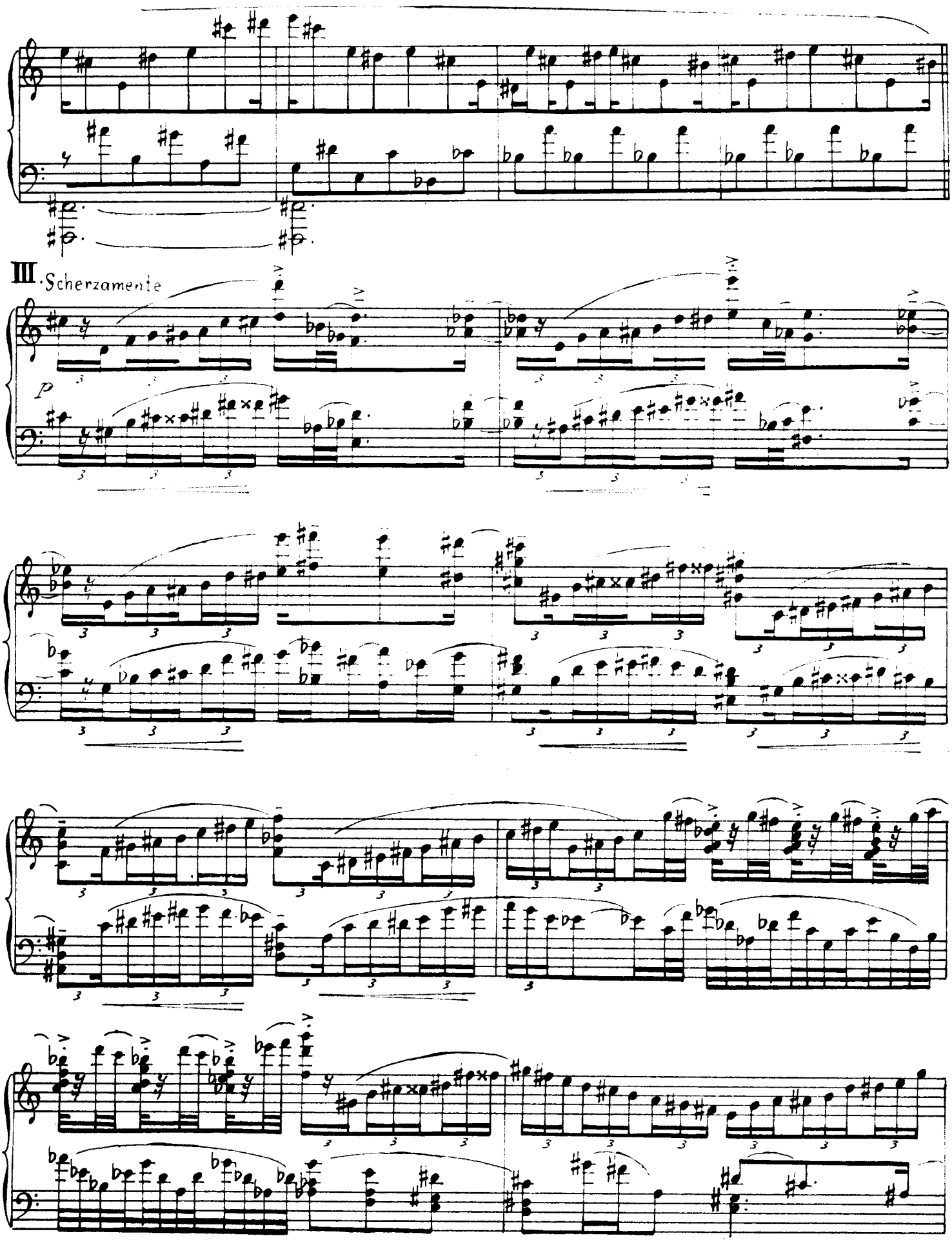
III. Scherzamente
p

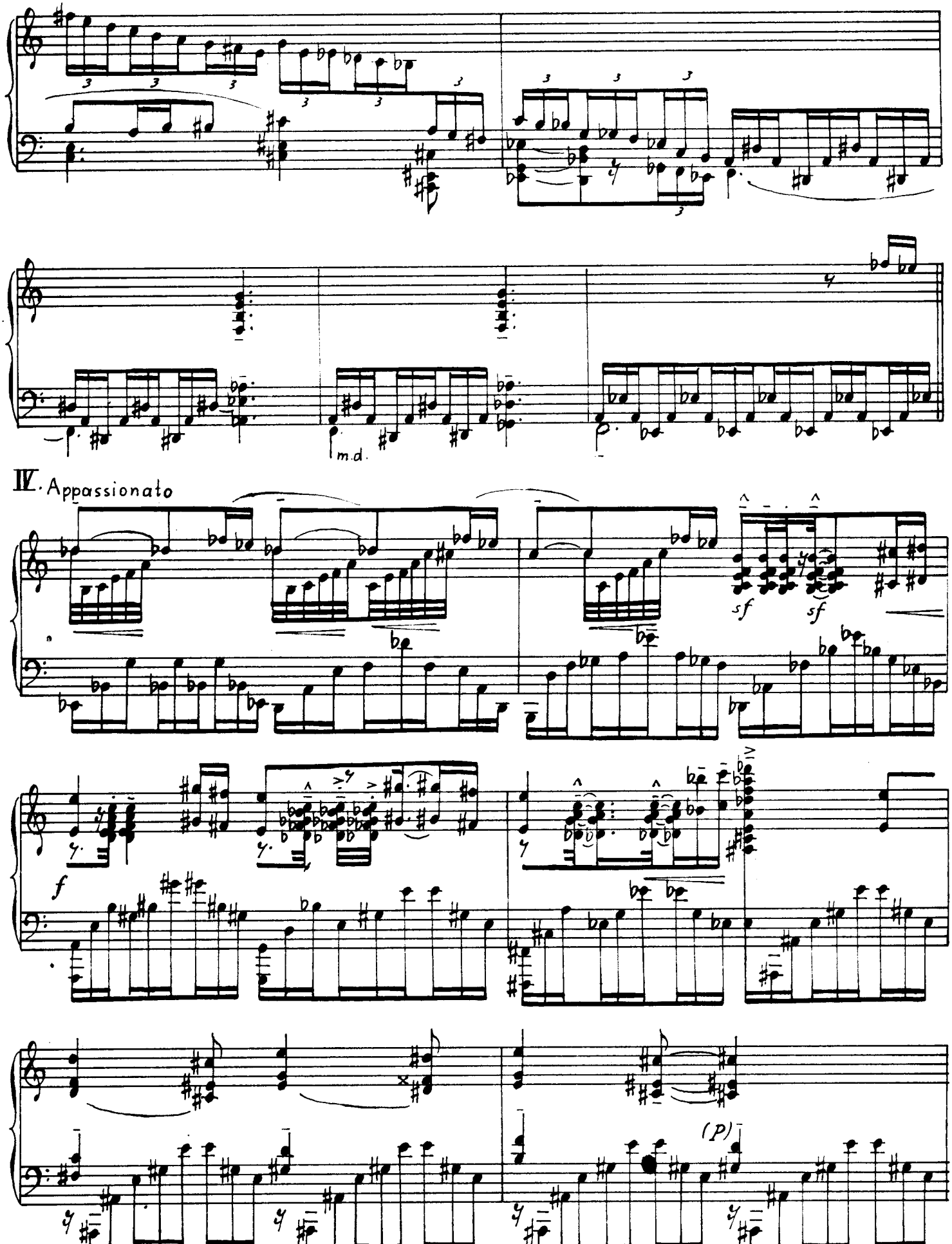
m.d.
IV. Appassionato
sf
sf
f
(p)

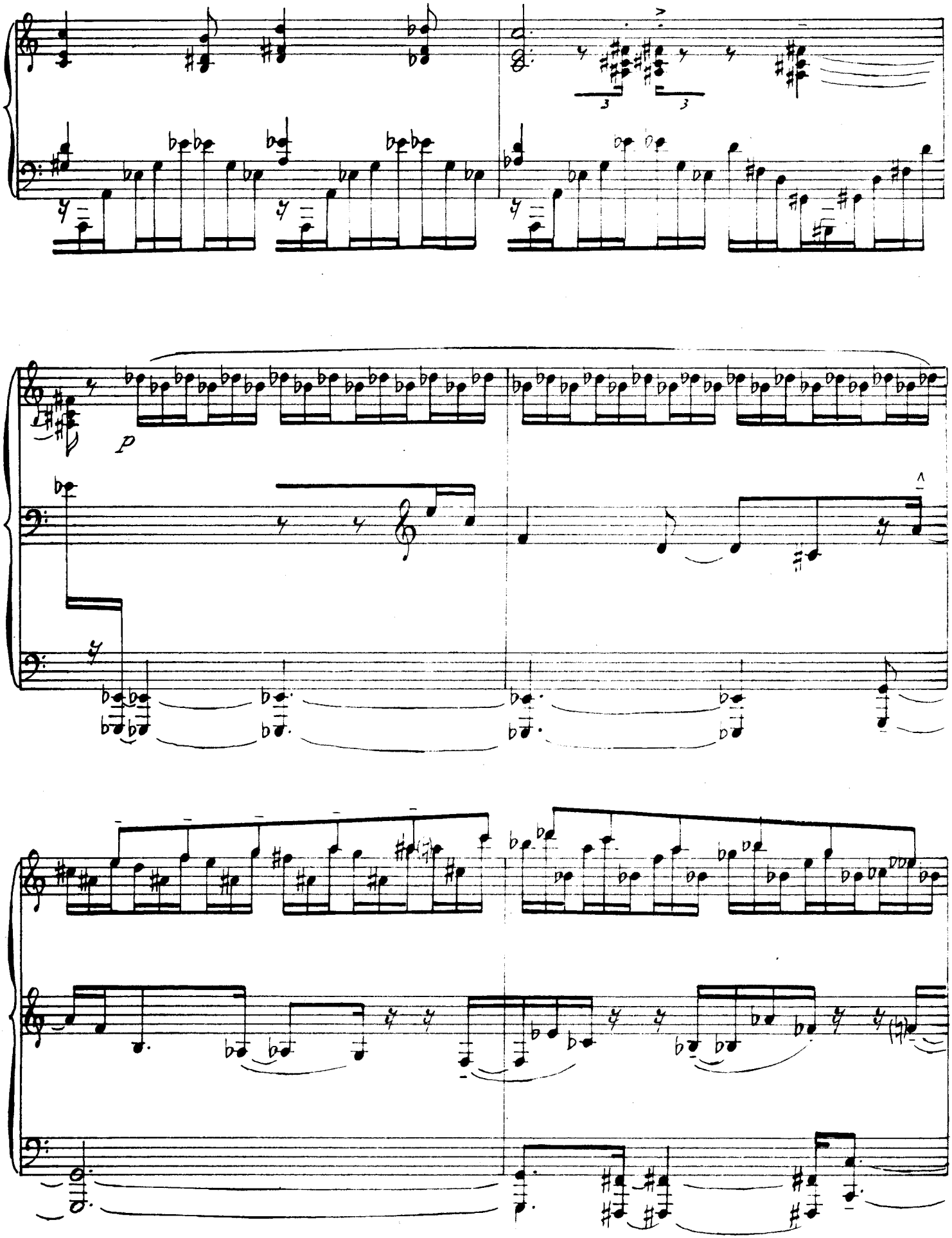

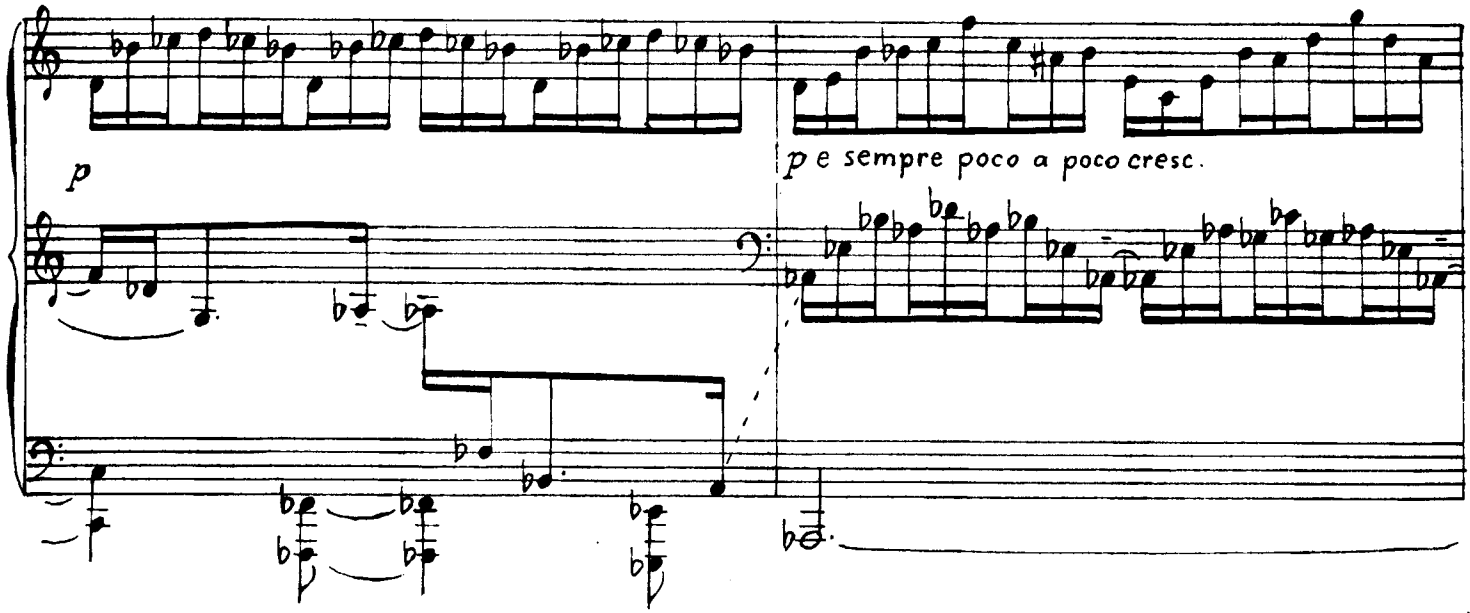
p
p e sempre poco a poco cresc.

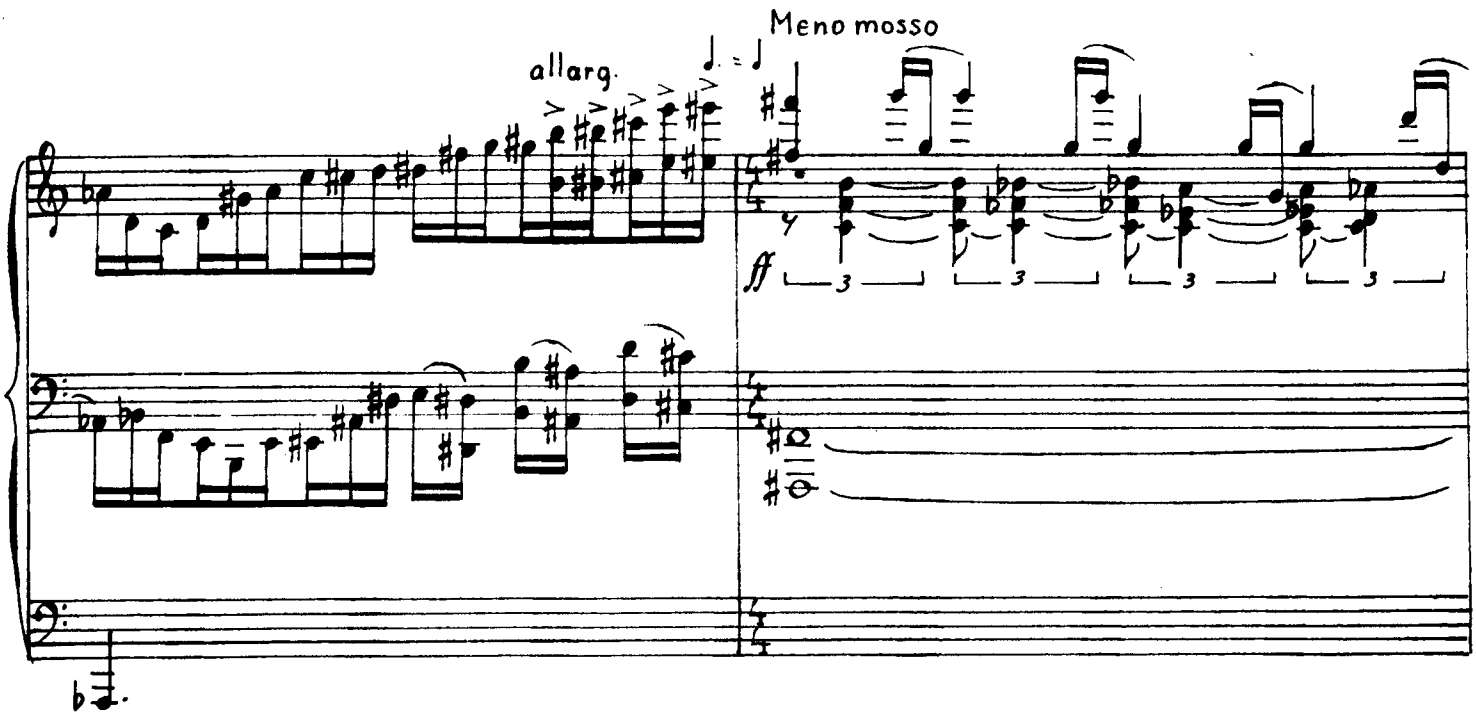
allarg.
Meno mosso
ff

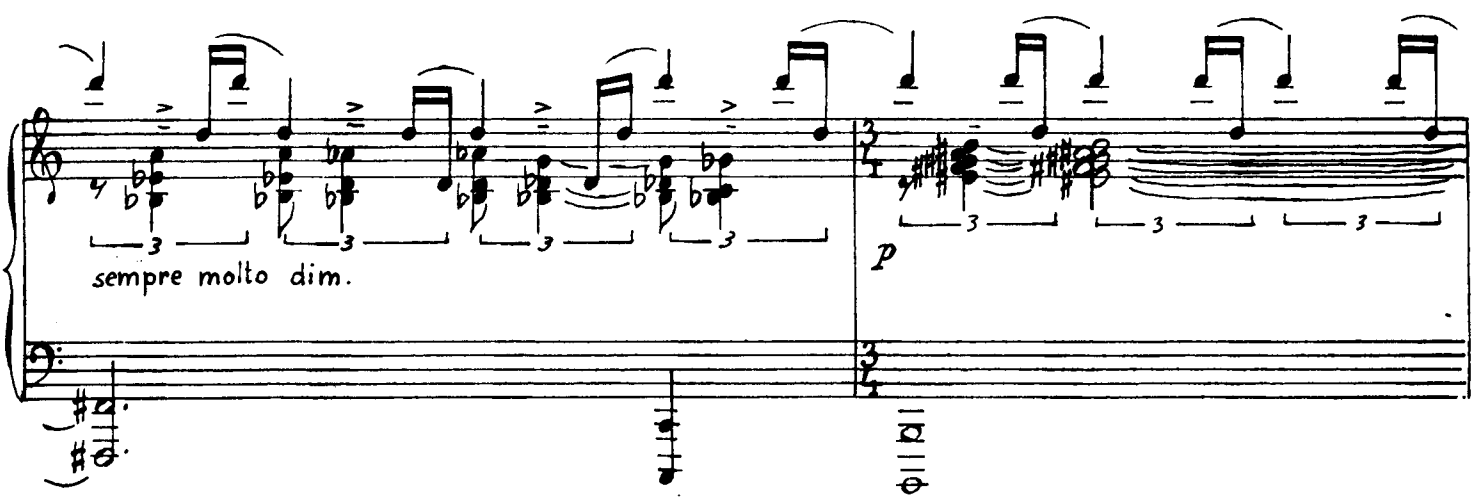
sempre molto dim.
p

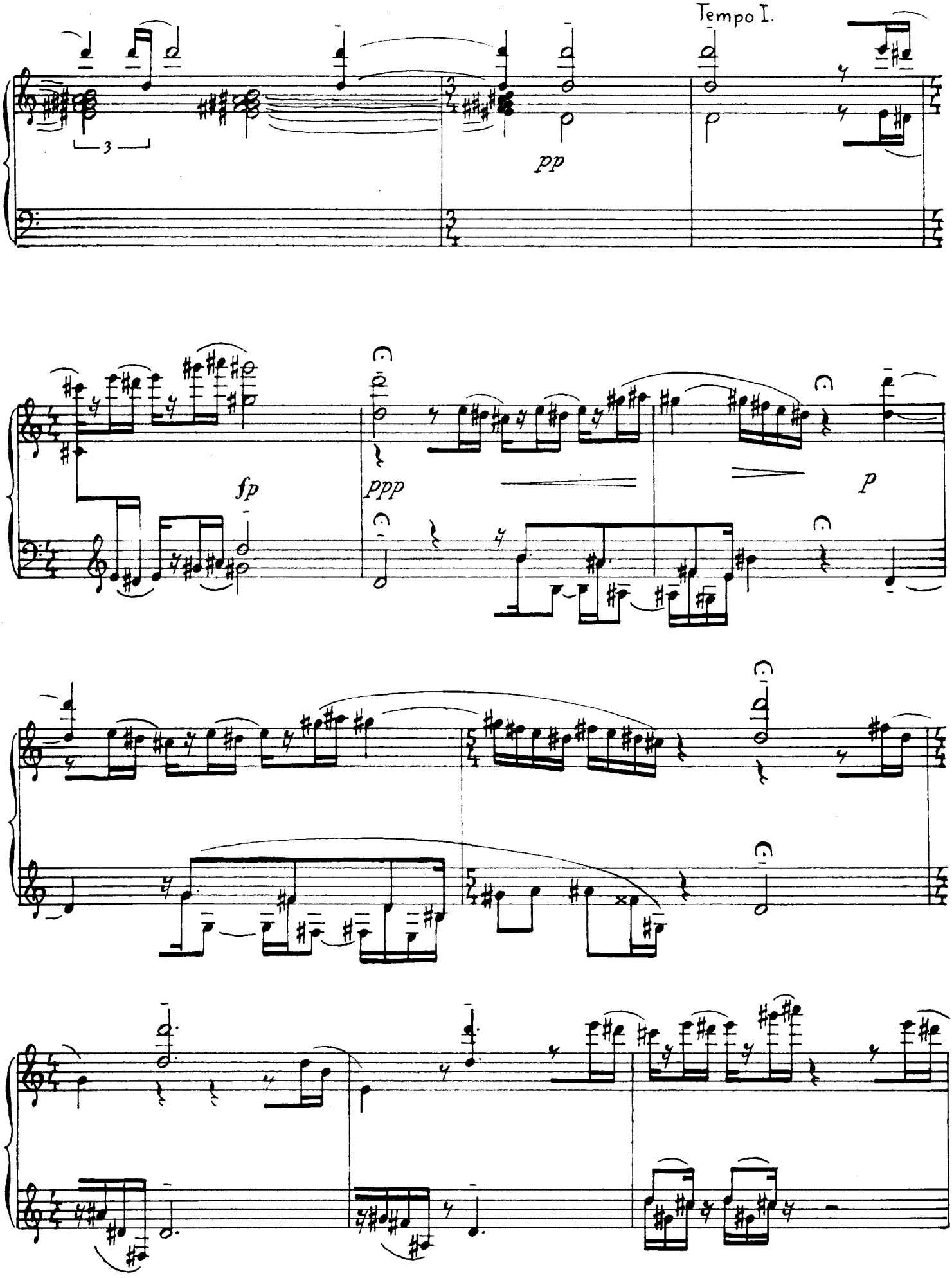
Tempo I.
pp
fp
ppp
p

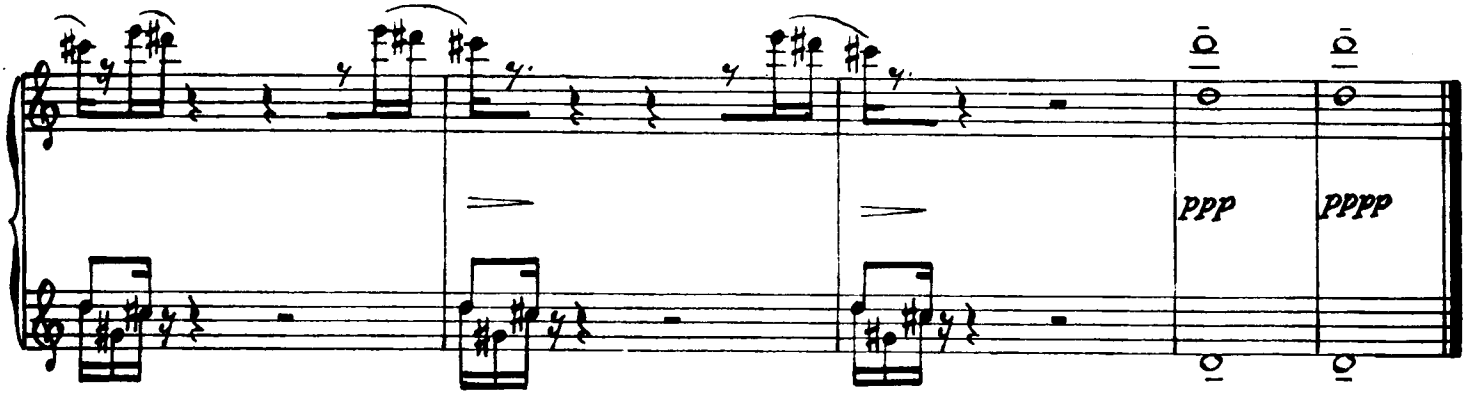

III

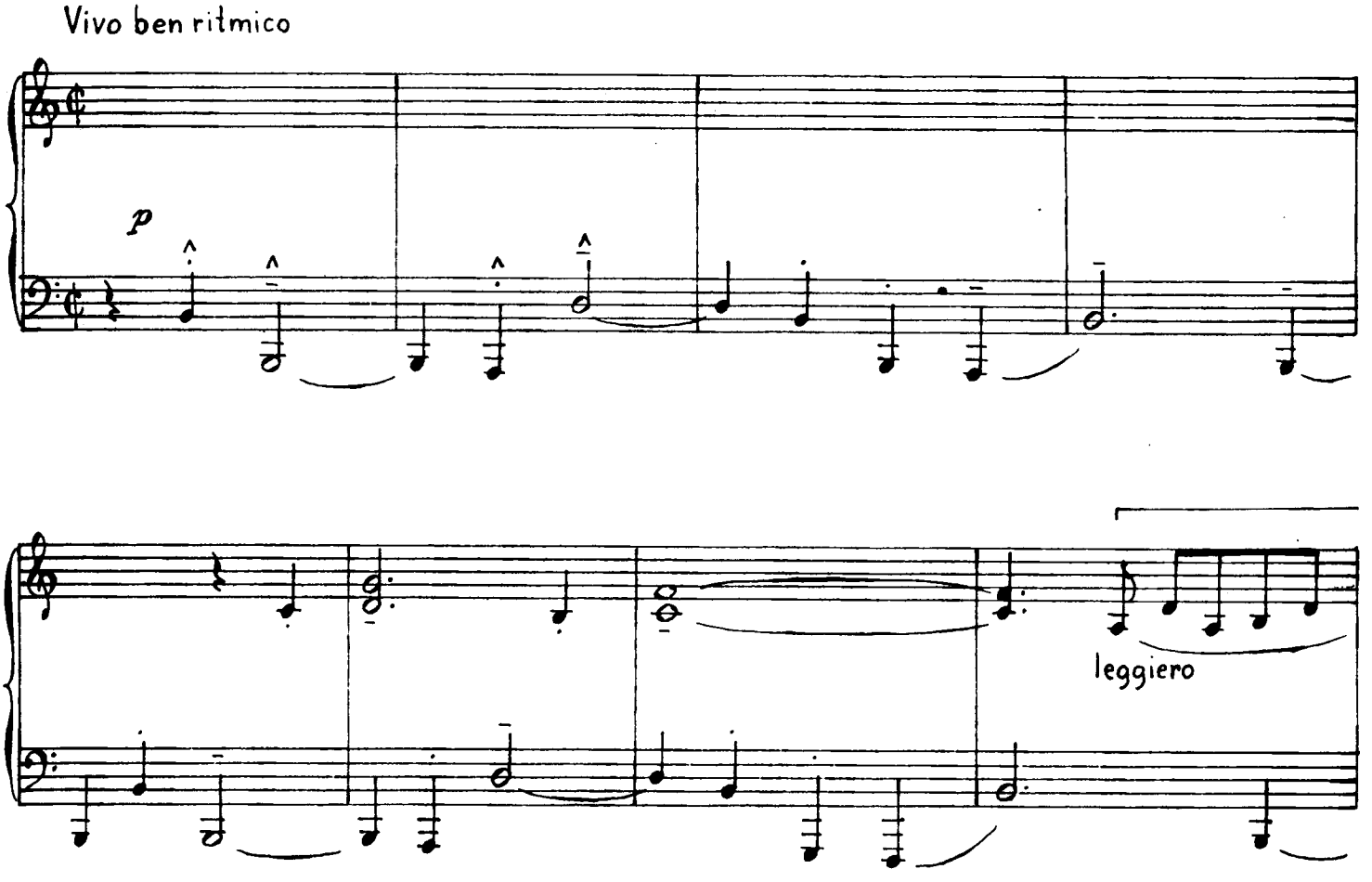

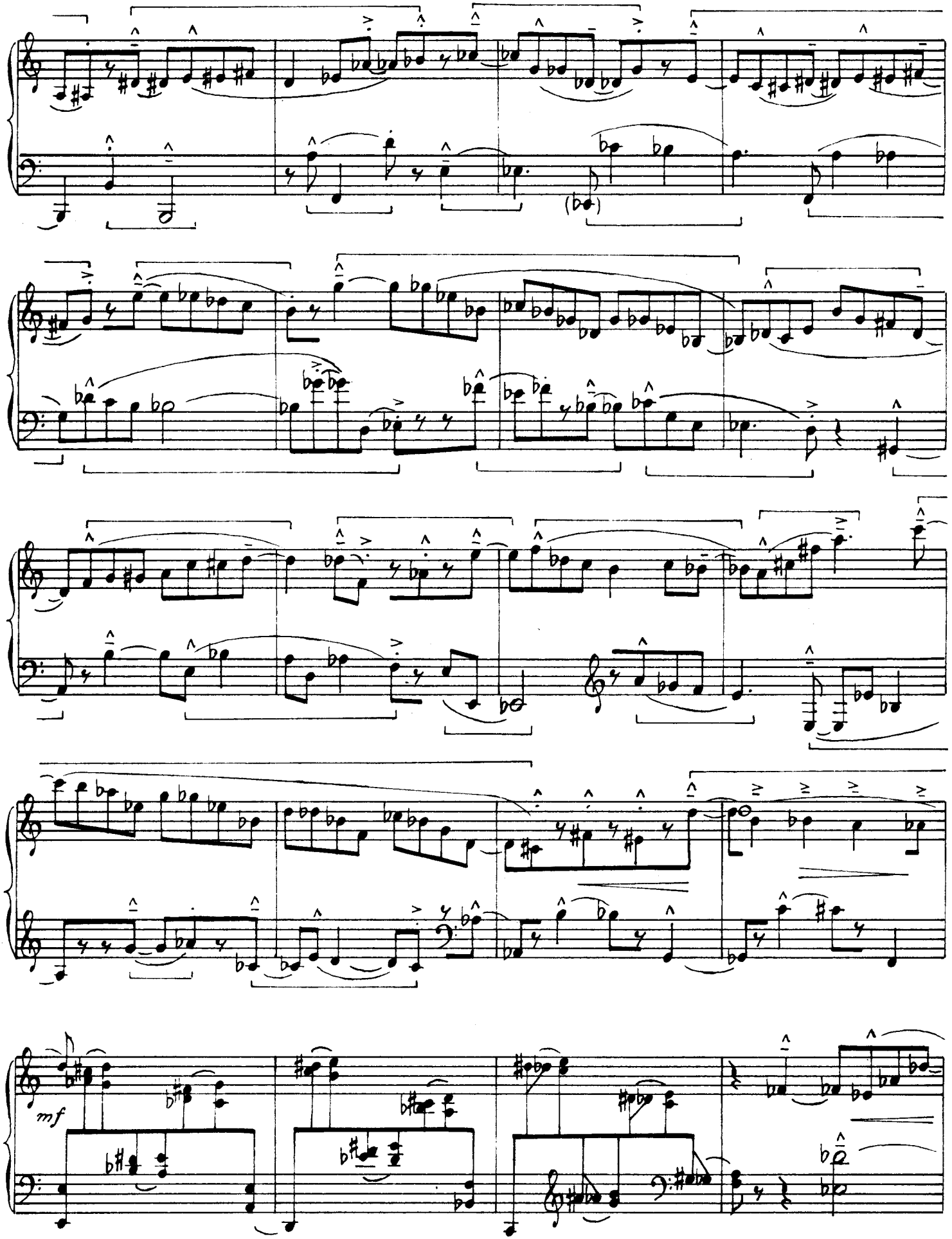
mf

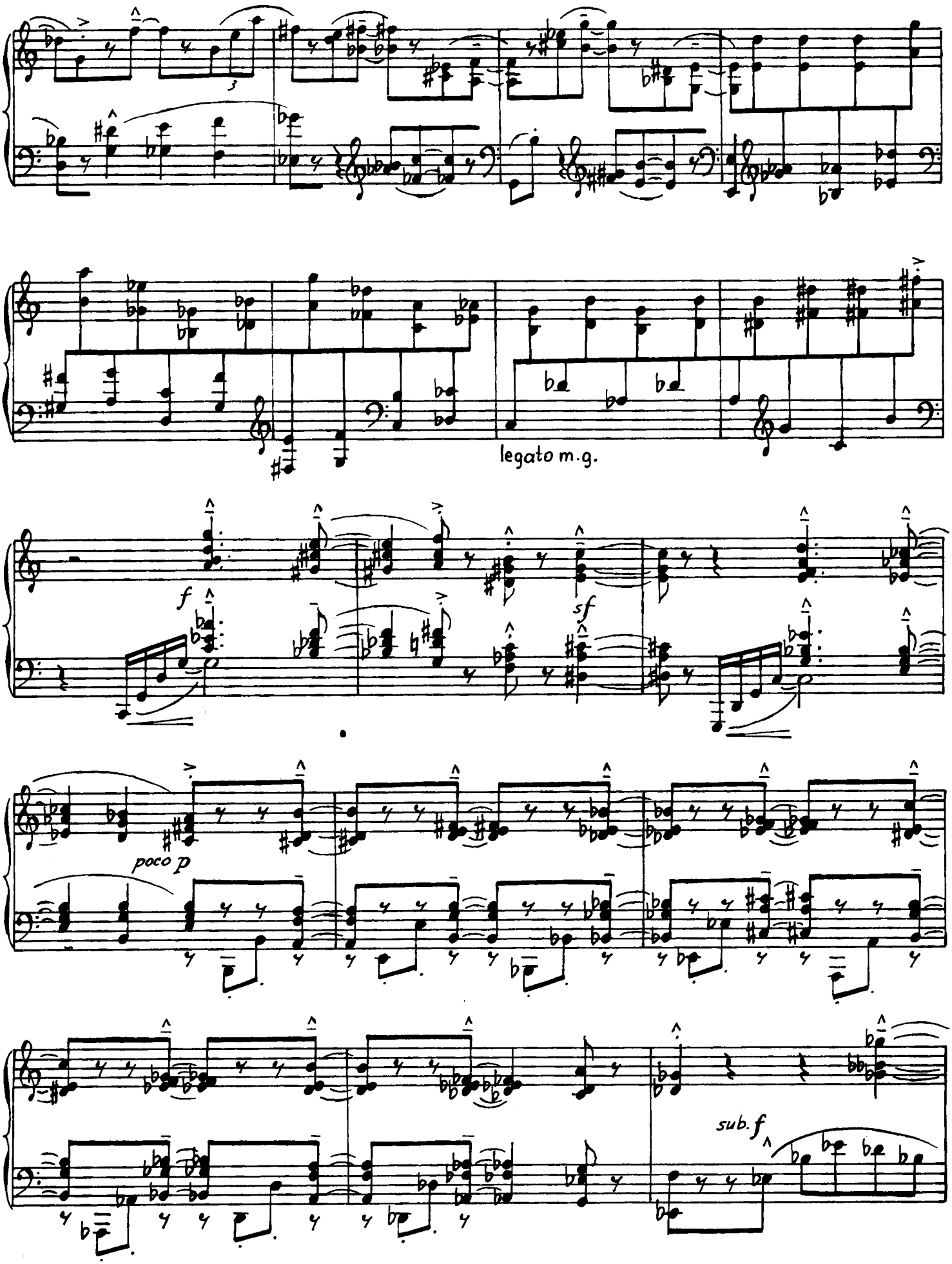
legato m.g.
f
sf
poco p
sub. f

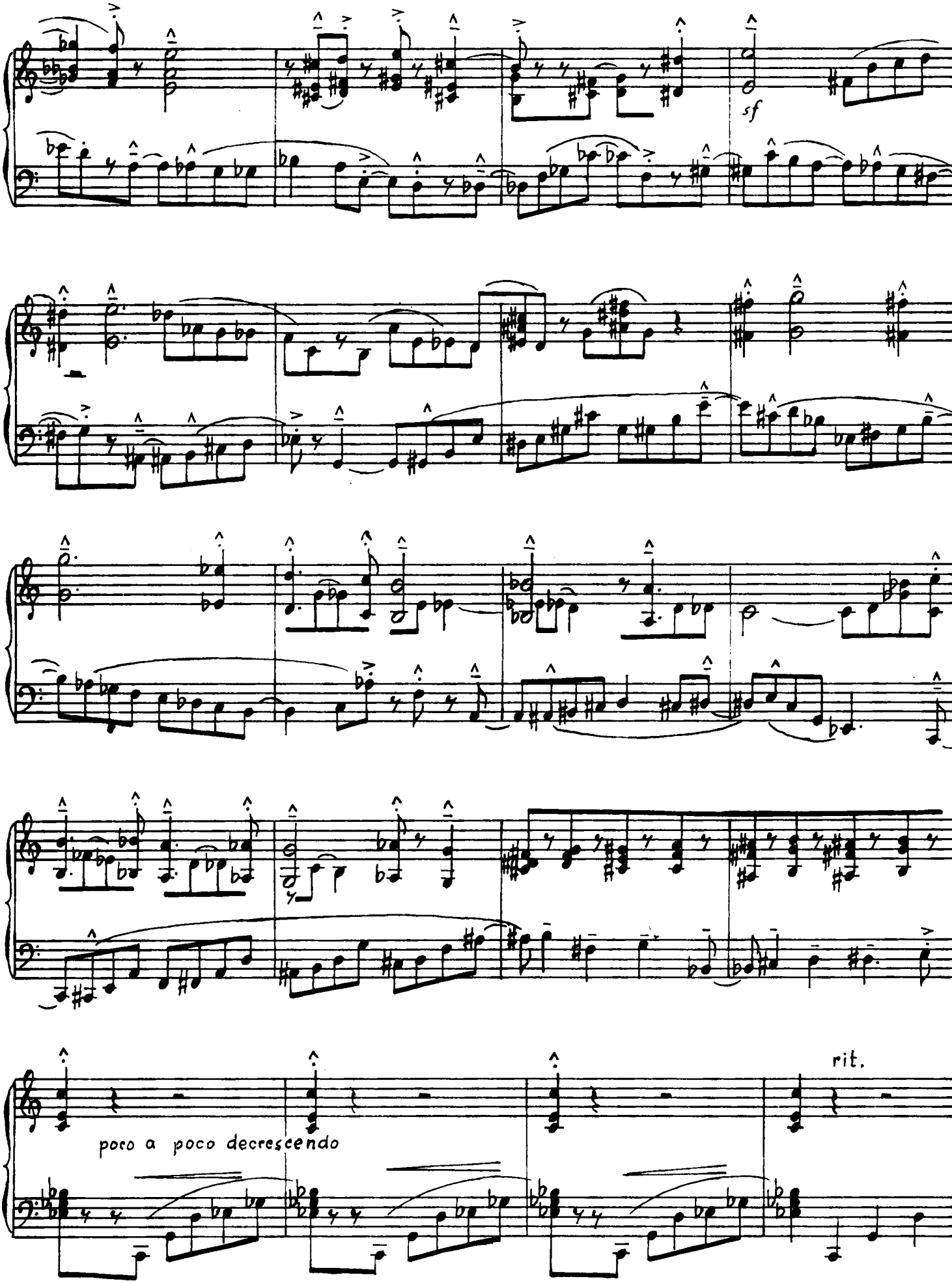
sf
poco a poco decrescendo
rit.

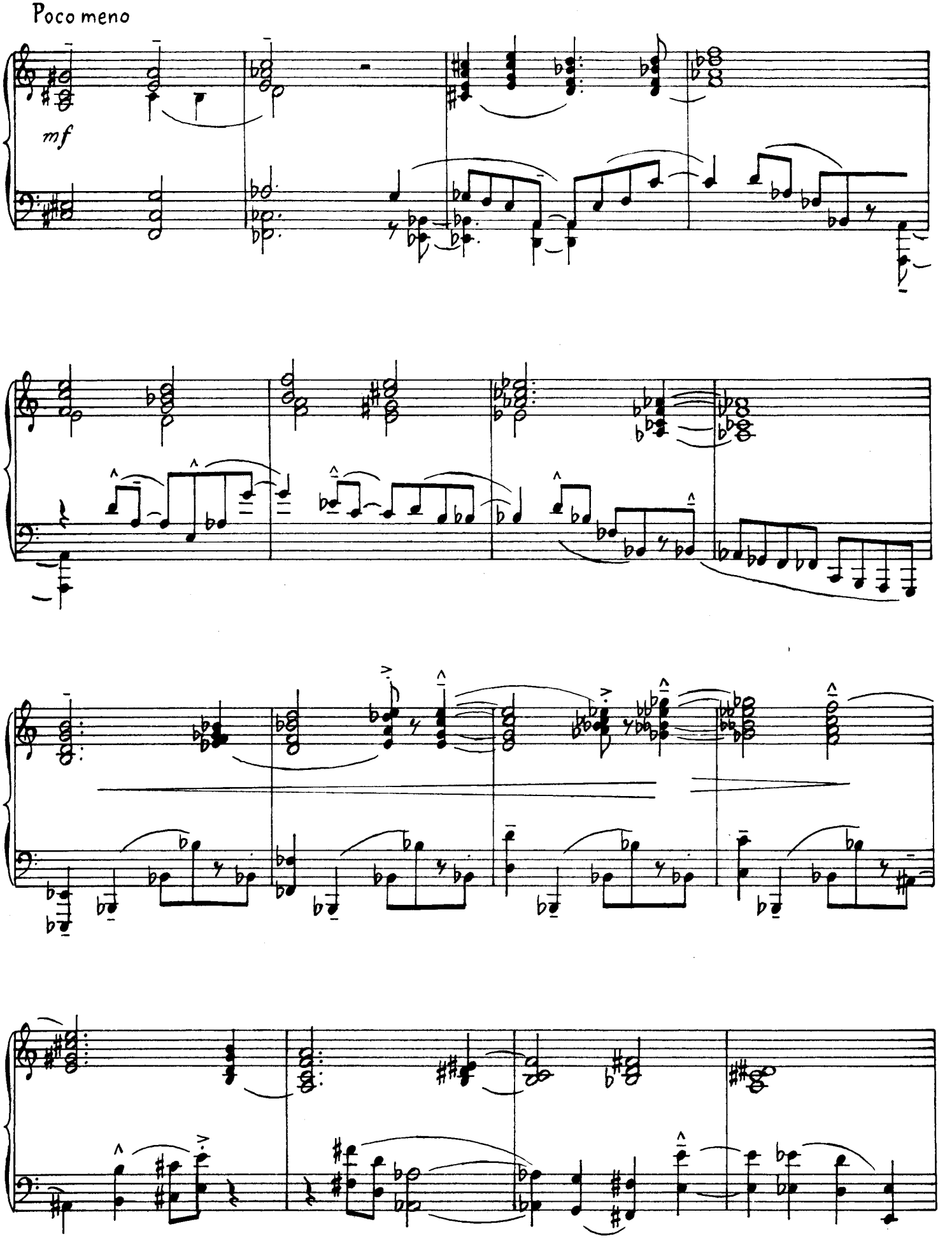
Poco meno
mf

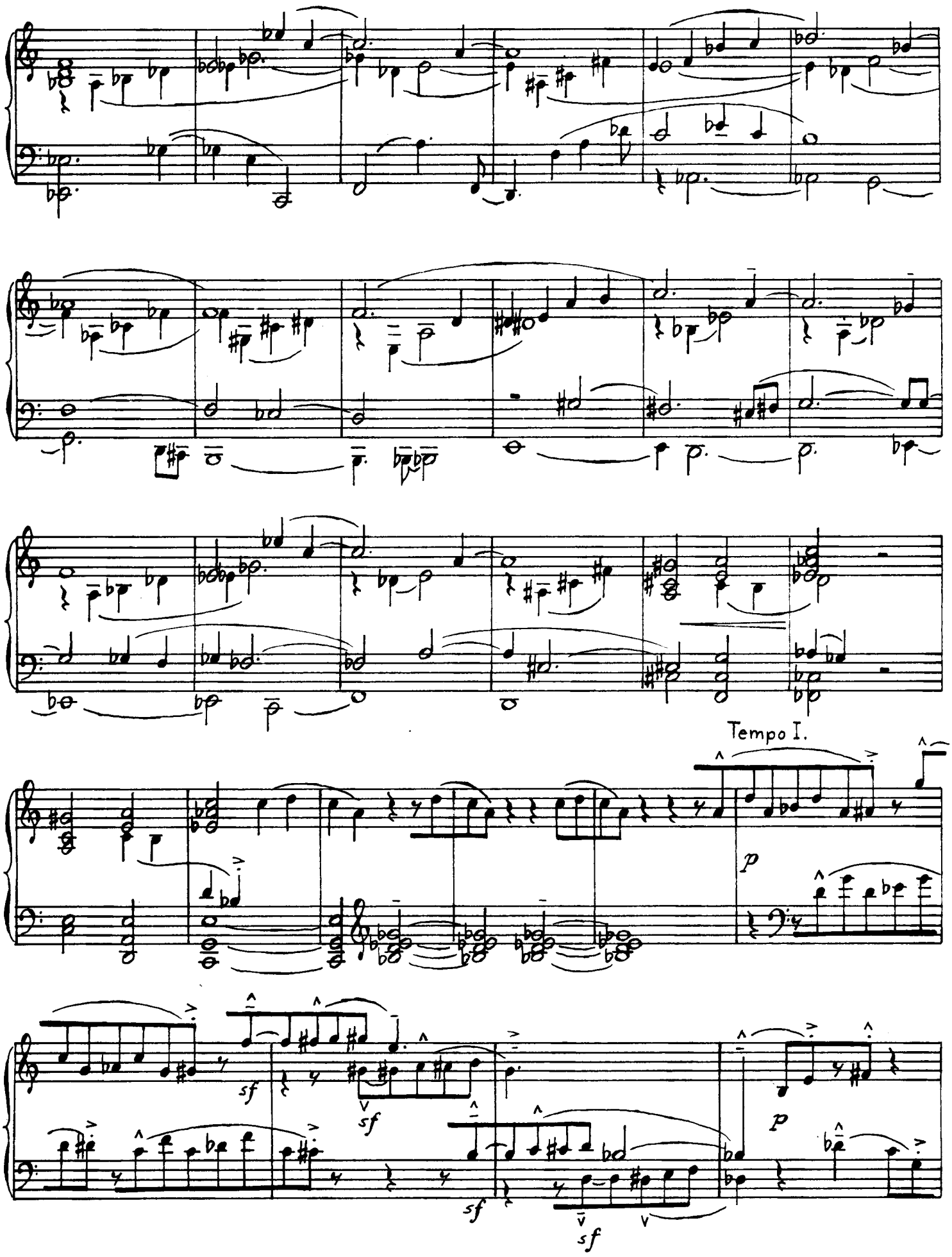
Tempo I.
p
sf
sf
sf
sf
p

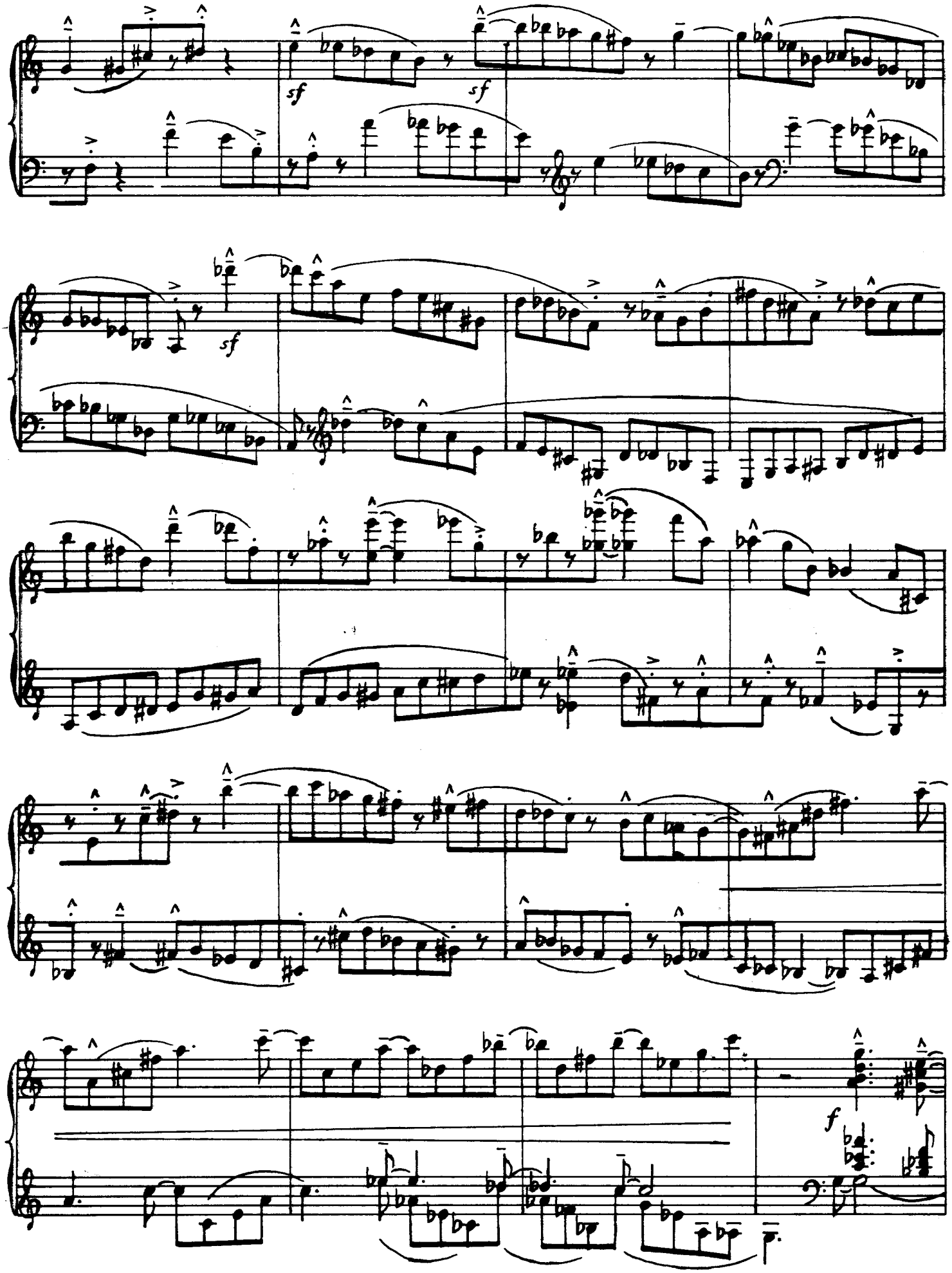
sf
sf
sf
f

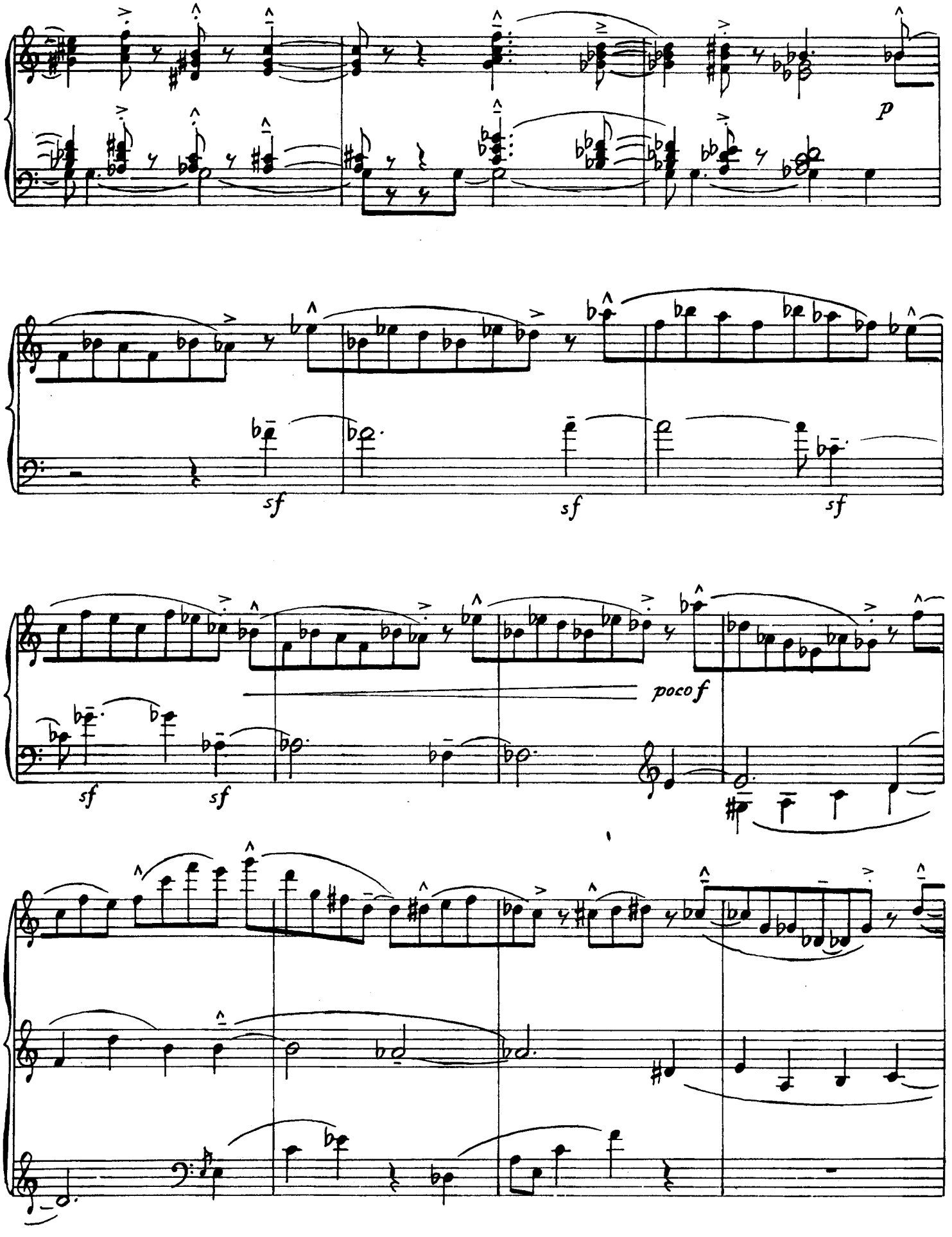
p
sf
sf
sf
sf
sf
poco f

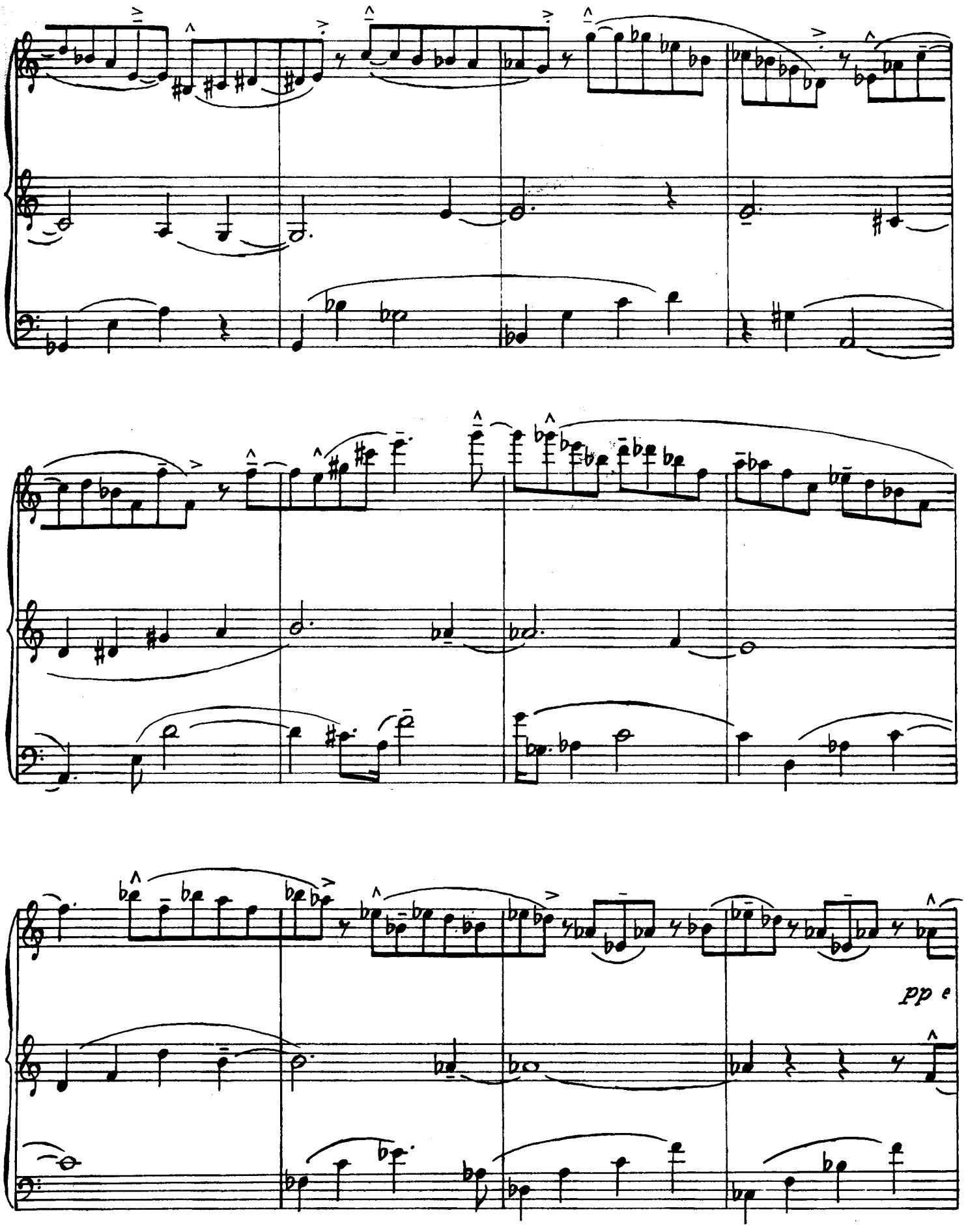
pp e

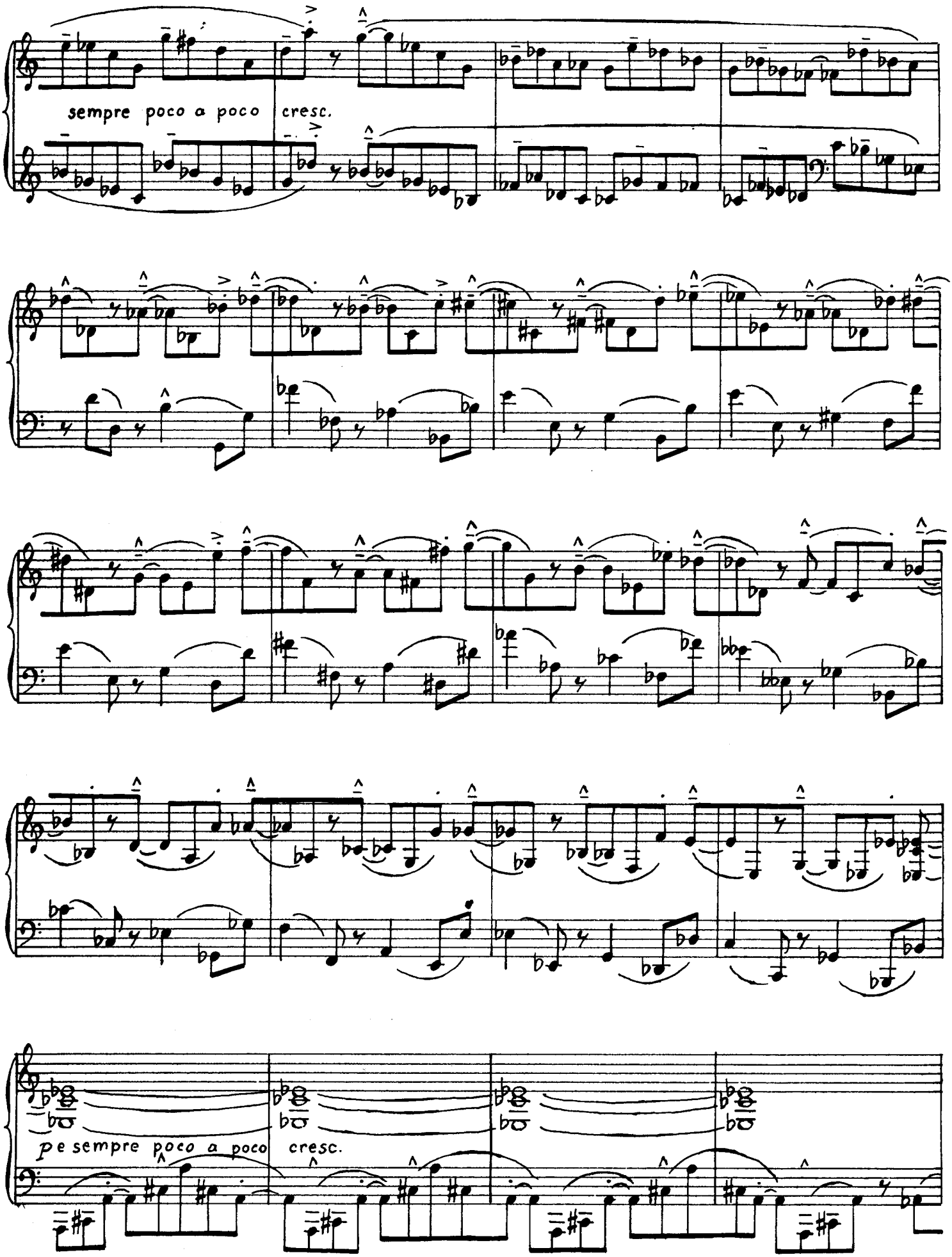
sempre poco a poco cresc.
p e sempre poco a poco cresc.

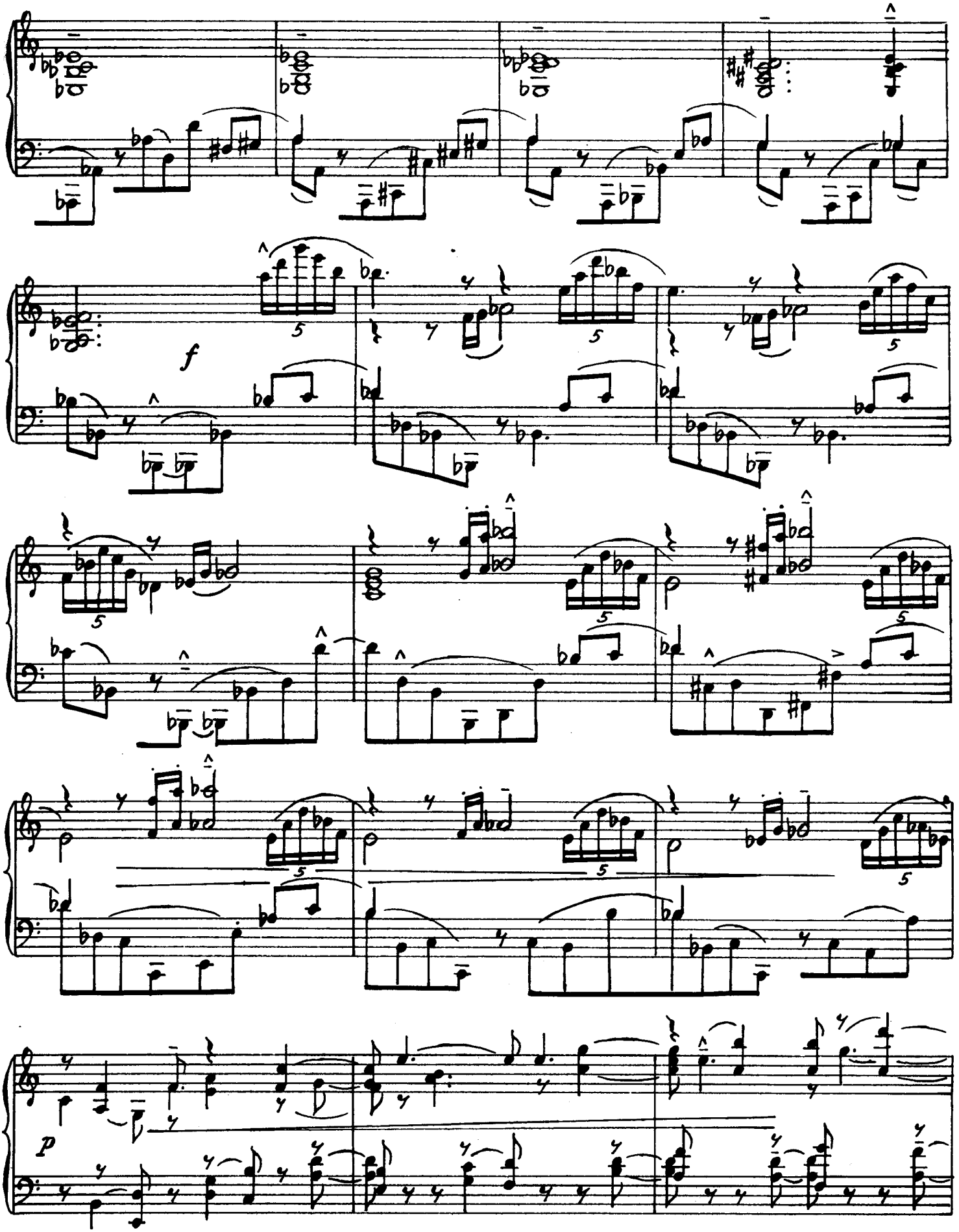
f
p

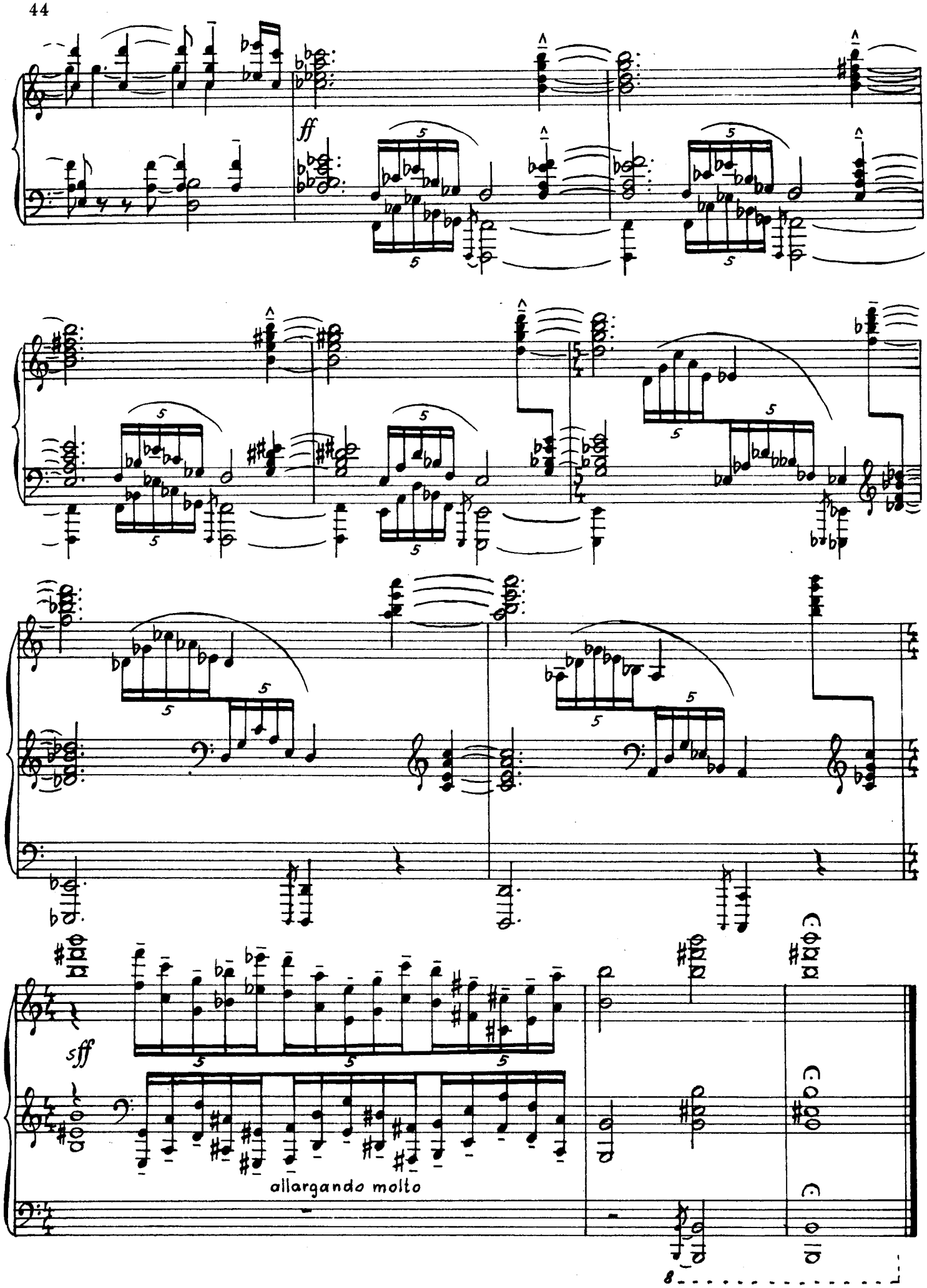
ff
sff
allargando molto